

Dekenberaad

Jaarverslag 2019

Voorwoord

Voor u ligt alweer het tweede gezamenlijke jaarverslag waarmee wij, de elf dekens van Nederland, verslag doen en verantwoording afleggen over het afgelopen jaar, 2019. Wij verwachten met dit jaarverslag naast de cijfermatige verantwoording ook een goed beeld te schetsen van het toezicht op de advocatuur in het jaar 2019.

Zonder volledig te zijn, willen wij een paar highlights eruit lichten: de verdere uitrol van de kengetallen, waardoor nog betere financiële monitoring en risico gestuurd toezicht mogelijk was, de verdere uitbouw van het toezicht Wwft, mede ook in het licht van de internationale evaluatie (FATF) in het voorjaar van 2021, versteviging van de samenwerking met de NOvA waarbij ieder zijn professionele rol houdt, onder meer door middel van de opstart in 2019 van de unit DTA (unit Dekenaar Toezicht Advocatuur) ter ondersteuning van het dekenberaad en meer specifiek ons als voorzitters. De unit DTA bestaat uit een secretaris, een beleidsadviseur en een secretariële ondersteuning.

Ook in 2019 zijn grote stappen gezet met betrekking tot de opdracht die wij hebben: een onafhankelijk, transparant en eenduidig toezicht uitoefenen op de advocatuur. Hiervoor was ook de unit DTA een krachtige impuls voorwaarts. Wij hebben beleidsdagen gehad om met elkaar na te denken en bij nadenken bleef het niet, ook zijn er richtinggevende stappen in dit proces gezet.

Het afgelopen jaar heeft van ons als voorzitters veel tijd gekost. We hebben zeer veel overleggen gehad, zeker niet alleen intern gericht maar zeer vaak extern waardoor we ook goed in staat zijn om de maatschappelijke ontwikkelingen te vertalen naar het toezicht op de advocatuur. De blik van buiten blijft altijd belangrijk dat leest u ook terug in dit jaarverslag.

Wij hebben ook in 2019 deze functie samen met veel plezier uitgeoefend en zetten dan ook met hetzelfde plezier ons duovoorzitterschap in 2020 voort. Natuurlijk zijn er zorgen over de toekomst, denk aan de kwetsbaarheid van de sociale advocatuur, bedreiging van advocaten etc. Maar wij hebben gemerkt dat de dekens door gezamenlijk op te trekken sterk staan en sterk zullen blijven staan. Ook bij externe bedreigingen voor onze beroepsgroep. Met die verwachting en dit optimisme verzoeken wij u kennis te nemen van de inhoud van dit jaarverslag.

Met vriendelijke groet,

Monique Brink en Jan-Frederik Schnitzler
voorzitters dekenberaad

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	4
2	Inleiding	6
3	De dekens en het dekenberaad	6
4	Organisatie en staf	8
5	Dekentoezicht in breder perspectief	9
6	Proactief toezicht door de dekens	11
6.1	Toelatingstoezicht, ONK's en kantoorverplaatsingen	12
6.2	Centrale Controle Verordening	15
6.3	Kantoorbezoeken	16
6.4	Financiële kengetallen	18
6.5	Kwaliteitsbevordering	21
6.6	Advies door de deken	22
6.7	Thematisch toezicht	24
6.8	Toezicht op de Wwft	26
7	Reactief toezicht	28
8	Handhaving	34
8.1	Tuchtrechtelijke handhaving	34
8.2	Bestuursrechtelijke handhaving	36
9	Klachtenbehandeling en bemiddeling	36
10	Toezicht op het toezicht	39
11	(Keten)partners en collega-toezichthouders	41
12	Financiën	44

1 Samenvatting

De in dit jaarverslag en in de bijgevoegde bijlagen genoemde cijfers zijn om diverse redenen niet altijd sluitend. Zo is een aantal klachtdossiers eind 2019 (nog) niet afgerond en ook zijn klachtdossiers die in 2018 zijn geopend en in 2019 zijn afgerond bij de tellingen voor 2019 niet opgenomen. Hetzelfde geldt voor een aantal door de dekens gegeven adviezen. Een andere reden waarom de cijfers niet steeds congruent zijn is dat sommige klachten die in 2019 bij een raad van discipline zijn aangebracht, niet in dit jaar tot een beslissing hebben geleid.

Toezicht en adviezen

De dekens hebben in 2019 in het kader van proactief toezicht in 42 zaken onderzoek gedaan naar advocaat-stagiaire aangelegenheden en 440 Opgaves Nieuw Kantoor (ONK's) getoetst. In elf gevallen heeft de deken nader onderzoek verricht naar deze beginnende kantoren. In 2019 waren er zo'n 5.646 advocatenkantoren. Hiervan zijn 593 kantoren door de dekens bezocht. Dit betekent dat de dekens hun streven om jaarlijks minimaal 10 procent van de kantoren te bezoeken hebben gehaald.

Er zijn daarnaast in totaal 17.568 Centrale Controle Verordening (CCV's) gecontroleerd. In 14.745 gevallen was de CCV naar behoren ingevuld door de advocaat. In 1.921 zaken leverden nadere vragen alsnog een correcte CCV op. Dit betekent dat 94 procent van het totaal aan advocaten dat de CCV had ingevuld in 2019, voldaan heeft aan zijn/haar verplichtingen volgens de Verordening op de Advocatuur (Voda).

Verder zijn in 2019 van 2.473 advocatenkantoren de financiële gegevens gecheckt aan de hand van opgevraagde financiële kengetallen. Dit is ruim 40 procent van het totaal aan kantoren.

De ordebureaus hebben gezamenlijk 131 cursussen aangeboden, waarvan twintig Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) gerelateerde cursussen. Het kenniscentrum Wwft heeft daarnaast in 2019 nog eens 205 rechtstreekse verzoeken van advocaten om informatie en uitleg van de Wwft-regels beantwoord. Ook hebben de dekens een themaonderzoek Wwft uitgevoerd. De uitkomsten van dit onderzoek worden medio 2020 verwacht.

In 2019 zijn er in totaal 1.313 adviezen door de dekens uitgebracht.

Ook in het kader van reactief toezicht is het nodige werk door de dekens verricht. De extra aandacht van de dekens voor de speerpunten (financiële positie/kwetsbaarheid van kantoren, (kennis van de) Wwft en eenmanskantoren met extra kwetsbaarheid) hebben in 2019 geleid tot 251 extra signalen voor nader onderzoek. In totaal zijn er door de dekens 918 dossiers geopend voor nader onderzoek. Daarbij is in 502 zaken nader onderzoek gedaan naar de naleving van de voor advocaten geldende wet- en regelgeving, is in 351 zaken nader onderzoek gedaan naar de financiële situatie van een kantoor en is in 55 zaken nader toelatingsonderzoek gedaan.

Handhaving

In 2019 hebben de dekens in 65 zaken een dekenbezwaar ingediend 1*). In de meeste gevallen betrof het dekenbezwaren met betrekking tot een inbreuk op de gedragsregels, de financiële administratie van de advocaat of de kantoororganisatie. Van de 44 zaken die tot een beslissing hebben geleid, is het dekenbezwaar in 32 gevallen gegrond verklaard.

Klachten en bemiddeling

Op 1 januari 2019 stonden 17.784 advocaten ingeschreven op het tableau aan het eind van het jaar waren dat er 17.830 2*). Over deze advocaten hebben de dekens in totaal 2.576 klachten ontvangen en behandeld. Dit betekent dat hoogstens een kleine zeven procent van het totaal aan advocaten in 2019 met een klacht te maken heeft gehad. Van het totaal aan klachten is in 101 gevallen tussen partijen geschikt of is er succesvol door de deken bemiddeld. Daarnaast zijn er 350 klachten ingetrokken. Verder zijn er 489 klachten in ruste. Van de overblijvende 2.125 klachten waar de deken een inhoudelijk standpunt over heeft gegeven, hebben 1.667 klagers zich bij dit standpunt neergelegd. In 458 gevallen is de klacht niet opgelost en heeft klager zijn/haar klacht voorgelegd bij de raad van discipline.

De dekens hebben in 2019 433 bemiddelingsdossiers geopend.

De dekens wordt nogal eens gevraagd om een mening te geven over de staat van de advocatuur. Dat is echter lastig op basis van deze cijfers. De klachtcijfers fluctueren per jaar en het gaat om relatief kleine aantallen klachten op het totaal aan advocaten en het totaal aan door hen behandelde dossiers. Dat ook anderen met dezelfde vraag worstelen, blijkt bijvoorbeeld uit het jaarverslag van het hof van discipline en de raden van discipline van 2018 3*).

1) In deze 65 zaken zijn ook de verzoeken om tenuitvoerlegging van een voorwaardelijke maatregel en verzoeken ex art. 60a en 60b Advw. meegenomen.

2) Cijfers afkomstig van het jaarverslag 2019 van de NOvA.

3) Zie pagina 32 van het jaarverslag 2018.

2 Inleiding

Alle advocaten die kantoor houden in een arrondissement (overeenkomstig de indeling van de gerechtelijke kaart), vormen met elkaar de orde van advocaten in dat arrondissement. Er zijn in Nederland elf ordes van advocaten. Deze plaatselijke ordes worden bestuurd door de raad van de orde met als voorzitter de deken. De deken is zelf ook advocaat en is gekozen door de advocaten in zijn eigen arrondissement.

De deken is toezichthouder en ziet toe op de naleving door advocaten van de voor hen geldende wet- en regelgeving. De toezichttaken van de deken zijn te verdelen in proactief toezicht (hoofdstuk 6), thematisch toezicht (hoofdstuk 6.7), reactief toezicht (hoofdstuk 7), handhaving (hoofdstuk 8) en het behandelen van klachten en het verzoeken tot bemiddeling (hoofdstuk 9). Daarnaast voert de deken overleg met diverse partners in de keten zoals het openbaar ministerie en de rechtbank (hoofdstuk 11). Hij is als toezichthouder ook verantwoordelijk voor een goede gang van zaken in zijn arrondissement. Dat betekent dat de deken in voorkomend geval ook advocaten op hun verzoek met raad en daad bijstaat. Het belang van de rechtzoekende is daarbij echter altijd leidend.

3 De dekens en het dekenberaad

Het dekenberaad was per 31 december 2019 als volgt samengesteld:

mr M.L.J. (Maaïke) Bomers	(Gelderland)
mr M.M. (Monique) Brink	(Noord-Holland)
mr R.A.A. (Rob) Geene	(Noord-Nederland)
mr P. (Peter) Hanenberg	(Rotterdam)
mr E.J. (Evert Jan) Henrichs	(Amsterdam)
mr S.H.W. (Bas) Le Large	(Midden-Nederland)
mr W.A. (Lex) Lensink	(Zeeland-West-Brabant)
mr C.A.M. (Carl) Lutikhuis	(Overijssel)
mr A.B. (Arjen) van Rijn	(Den Haag)
mr J.F.C. (Jan Frederik) Schnitzler	(Oost-Brabant)
mr J.A.W.M. (Hans) Vogels	(Limburg)

Het dekenberaad is een maandelijks overleg waarin de dekens met elkaar overleggen over onder andere de wijze waarop zij hun toezichttaken en -bevoegdheden uitoefenen en klachten behandelen (zie art. 2.6 van de Voda). Het dekenberaad is in 2019 elf keer bij elkaar gekomen. Tijdens het dekenberaad zijn diverse onderwerpen aan de orde gekomen variërend van de afbakening tussen het straf- en het tuchtrecht, het toezicht op cassatieadvocaten en incassoadvocaten, de op handen zijnde evaluaties van de Wet positie en toezicht advocatuur (Wpta) en de Financial Action Task Force (FATF) en automatisering van het toezicht. Het dekenberaad heeft bovendien diverse gasten uitgenodigd om te komen spreken over specifieke ontwikkelingen of voor nader overleg, onder wie een medewerker van de Financial Intelligence Unit (FIU) die een presentatie heeft gegeven over de werkwijze van de FIU en de voorzitter van het hof van discipline. Ook de unit Financieel Toezicht Advocatuur (FTA) en het college van toezicht hebben tijdens het dekenberaad presentaties gegeven.

De dekens hebben de afgelopen jaren diverse acties ingezet ter professionalisering van het toezicht. Voor 2019 had het dekenberaad zich onder andere ten doel gesteld zich duidelijk te positioneren en autonomie in te leveren ter verbetering van de slagvaardigheid. Dit heeft geresulteerd in een overeenkomst tussen alle dekens met als doel om de besluitvormingsprocessen binnen het dekenberaad te verbeteren en te versnellen. Deze nieuwe besluitvormingswijze op basis van een gekwalificeerde meerderheid, is sinds 1 januari 2020 van kracht.

Opleiding en ontwikkeling

De ontwikkelingen in het toezicht gaan hard en de toezichttaken breiden zich steeds verder uit. De dekens hechten daarom grote waarde aan eigen opleiding en ontwikkeling en aan die van de medewerkers van de bureaus.

De dekens hebben in 2019 zeven cursussen en trainingen gevolgd. De thema's van de cursussen varieerden van lastig klaaggedrag en de Wwft tot privacy en AVG. Medewerkers van verschillende bureaus van de ordes hebben zich, afhankelijk van het onderwerp, daarbij aangesloten.

In oktober 2019 hebben de dekens een beleidsdag gehouden. Onder externe begeleiding is op deze dag verdere uitwerking gegeven aan de visie op het toezicht. Daarnaast is gesproken over hoe de buitenwereld tegen (het toezicht op) de advocatuur aankijkt en wat er geleerd kan worden van andere sectoren.

Harmonisatie en uniformiteit

Hoewel iedere deken toezichthouder is in het eigen arrondissement en als zodanig alleen in het eigen arrondissement bevoegd is om besluiten te nemen, betekent dit niet dat de dekens zich geen rekenschap geven van wat er in andere arrondissementen gebeurt en op welke wijze daar het toezicht wordt uitgeoefend. Harmonisatie en uniformiteit zijn daarbij de sleutelwoorden. Voorkomen moet worden dat advocaten in vergelijkbare situaties in verschillende arrondissementen anders worden behandeld. Net als in eerdere jaren zijn er daarom ook in 2019 diverse nieuwe beleidsregels in werking getreden.

Beleidsregel advocaat in dienstbetrekking en kantoortuin

In november 2019 is de "Beleidsregel advocaat in dienstbetrekking en kantoortuin", in werking getreden. Deze beleidsregel is bedoeld om de advocaat in dienstbetrekking nog meer handvatten te geven hoe om te gaan met de in artikel 10a Advocatenwet (Advw) en art. 3 van de Gedragsregels genoemde verplichting tot geheimhouding. Ook de advocaat in dienstbetrekking valt onder het toezicht van de deken. De deken zal de nakoming van deze beleidsregel ook bij deze advocaten controleren.

Beleidsregel inzake gebruik toezicht- en handhavingsbevoegdheden deken bij recidive

De dekens zijn met elkaar overeengekomen dat zij recidive in het kader van toezicht- en handhaving steeds als omstandigheid voor nader onderzoek zullen hanteren en dit in beginsel als strafverzwarende omstandigheid zullen meenemen bij de beoordeling. Er wordt daarbij een terugkijkperiode van tien jaar gehanteerd.

Beleidsregel stage en patronaat 2020

De beleidsregel stage en patronaat 2020 is geldend vanaf medio december 2019. De dekens hebben zich bij deze beleidsregel, die is opgesteld door de lokale ordes, uitgesproken voor een gezamenlijke en uniforme invoering.

4 Organisatie en staf

De dekens en het dekenberaad kregen ook in 2019 ondersteuning van de medewerkers van de lokale bureaus, van leden van de raden van de orde (voornamelijk bij kantoorbezoeken) en van de medewerkers van de unit Financieel Toezicht Advocatuur (unit FTA) en de unit Dekenaal Toezicht Advocatuur (unit DTA). De laatste twee zijn gevestigd bij de NOvA, worden door de NOvA bekostigd, maar werken alleen in opdracht en ten behoeve van de dekens. De units FTA en DTA zijn slechts inhoudelijk verantwoording verschuldigd aan de dekens.

Bureaus van de ordes van advocaten

De bureaus bestonden in totaal uit 93 medewerkers met een totaal van bijna 72 fte's. De dekens hebben verder twee landelijke kenniscentra ingericht ter bevordering van de kennis van zowel de advocatuur als de dekens en de ordebureaus zelf. Deze kenniscentra zijn ondergebracht bij de bureaus van de orde van Den Haag (Wwft) en Gelderland (bestuursrecht) (hoofdstuk 6.5).

Unit FTA

De unit FTA bestond uit vier medewerkers (3,8 fte) die door de dekens zijn gemachtigd om namens de dekens in het kader van financieel toezicht en het toezicht op de Wwft toezichtwerkzaamheden te verrichten.

De unit FTA verrichtte thema-onderzoeken, analyseerde kengetallen, voerde deskresearches uit, ondersteunde de dekens bij kantoorbezoeken en bood ondersteuning bij het monitoren van beginnende kantoren. Verder ondersteunde de unit FTA de dekens bij onderzoeken naar signalen over mogelijke risico's rond financiële soliditeit van kantoren en mogelijk handelen in strijd met wet- en regelgeving, zoals onder meer de naleving van de Wwft. Ook is de unit FTA ingezet voor het ontwikkelen van Wwft toezichtbeleid. In 2019 heeft de unit FTA in totaal 3.227 onderzoeken verricht. Dit is een substantiële toename ten opzichte van 2018 in welk jaar 2.170 onderzoeken werden uitgevoerd. Deze onderzoeken bestonden uit 79 gerichte financiële onderzoeken, 58 inhoudelijke Wwft-onderzoeken, onder meer na een verkregen signaal, 2.339 beoordelingen naar aanleiding van de financiële kengetallen-uitvraag en 751 deskresearches. Een automatiseringsoplossing waarbij een aantal rekenregels en logaritmes zijn gebruikt, hebben de efficiency van de financiële kengetallen-uitvraag beoordeling bevorderd.

Unit DTA

De unit DTA is in oktober 2019 gefaseerd van start gegaan en bestaat uit drie medewerkers (2,8 fte): een secretaris, een beleidsadviseur en een secretaresse. De unit DTA ondersteunde het dekenberaad met de voorbereiding van de vergaderingen en het schrijven van jaarstukken. De unit DTA bereidde verder notities voor op het gebied van beleidsvorming en wetgeving en signaleerde tijdig ontwikkelingen van belang voor het toezicht.

5 Dekentoezicht in breder perspectief

Het toezicht op de advocatuur dient op een adequate risicogestuurde wijze uitgeoefend te worden met genoeg ruimte voor het signaleren van risico's en het kunnen acteren op incidenten. Het dekenberaad heeft in 2018 risicogestuurd toezicht ingevoerd. Dit is een dynamisch werkproces waarbij, aan de hand van de uitkomsten van het toezicht van het voorafgaande jaar en relevante externe ontwikkelingen, het opvolgende jaar weer nieuwe risico's binnen de beroepsgroep worden vastgesteld. Aan de hand van deze risico's worden aandachtspunten van toezicht geformuleerd en bestaande instrumenten van toezicht -waar nodig- bijgesteld en zo nodig nieuwe instrumenten van toezicht ontwikkeld. Op deze wijze wordt het toezicht aangepast aan de hand van de actuele ontwikkelingen en gesignaleerde knelpunten.

Toezicht gebaseerd op interne en externe ontwikkelingen

Met de inwerkingtreding van de wijziging van de Wwft in 2018 zijn de toezichthoudende taken van de deken verder verzwaaard. De beschikbare menskracht is echter gelijk gebleven. Dit heeft een behoorlijke werkdrukverzwaring opgeleverd. Ook financieel heeft de uitbreiding van het toezicht consequenties gehad (zie meer daarover in hoofdstuk 12).

In 2018 werden de externe ontwikkelingen bepaald door een veranderende juridische dienstverleningsmarkt waarbij innovatie en professionalisering een noodzaak was. Deze trend heeft zich in 2019 verder doorgezet. Ook de interne ontwikkelingen in 2018 hebben zich in 2019 verder doorgezet met nog meer nadruk op het uitvoeren van financieel toezicht en een voortgaande verschuiving van het enkel regels volgen naar een breder normbesef.

Toezicht gebaseerd op risicoanalyse

De deken hadden voor 2019 vastgesteld dat er, mede gelet op de hiervoor genoemde ontwikkelingen, binnen de advocatuur risico's bestonden bij eenmanskantoren en bij kantoren met een financieel kwetsbare positie. Deze risico's waren daarom als aandachtspunten voor 2019 geformuleerd zodat de deken bij het toezicht extra alert kon zijn en vroegtijdig mogelijke problemen in de financiële huishouding bij advocatenkantoren kon onderkennen en waar mogelijk nog bijsturing kon geven. Er is daarbij extra aandacht besteed aan het financiële toezicht op kantoren door middel van deskresearches en bij de pilot kengetallen. Daarnaast kon de deken door middel van dit financiële toezicht de belangen van rechtzoekenden bewaken bij zorgen over de continuïteit.

Toezicht in breder perspectief

Zoals in het voorwoord al gezegd, hebben de deken hun blik behalve op de eigen beroepsgroep, ook op andere beroepsgroepen gericht die te maken hebben met tuchtrecht en toezicht dat al dan niet (deels) georganiseerd is vanuit de eigen beroepsgroep. Onderzoeken worden steeds ingewikkelder en uitgebreider. Het financieel onderzoek en het onderzoek naar de naleving van de Wwft wetgeving neemt voor de deken een steeds groter aandeel in het toezicht in. Ook het Bureau Financieel Toezicht (BFT), de toezichthouder op onder andere het notariaat, signaleert in zijn jaarverslag over 2019 dat zijn onderzoeken tijdrovender en ingewikkelder worden doordat steeds meer gecombineerd onderzoek werd gedaan van financieel toezicht en toezicht op het gebied van kwaliteit en integriteit. De advocaat is, net als de notaris, poortwachter voor de Wwft en heeft een rol in het voorkomen van witwassen en financieren van terrorisme. Daarbij geldt dat de Wwft niet op een advocaat van toepassing is als sprake is van de zogenaamde 'procesvrijstelling'. Dit kan tot consequentie hebben dat het aantal te melden ongebruikelijke transacties in de advocatuur lager is dan bij andere 'poortwachter beroepsgroepen'. De deken zijn daarom extra alert op parate kennis van de Wwft-regelgeving en tijdige herkenning van risicovolle situaties door advocaten en hebben de controle op de naleving van de Wwft naar aanleiding van de aanscherping van de Wwft-wetgeving medio 2018 ook in 2019 tot speerpunt gemaakt.

De deken herkennen overeenkomsten tussen de advocatuur en de accountancy voor wat betreft de structuur en cultuur en houden de ontwikkelingen binnen het toezicht in de accountancy ook in de gaten. Het toezicht wordt daar ook voor een deel vanuit de beroepsorganisatie zelf uitgevoerd door de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) en de Samenwerkende Register Accountants (SRA).

Uit diverse rapporten en adviezen over dit deel van het toezicht blijkt dat de structuur van de accountancysector, de werking van vraag en aanbod in de sector, het verdienmodel en het bedrijfsmodel van organisaties, de kwaliteit van wettelijke controles negatief kan beïnvloeden en de ontwikkeling naar een kwaliteitsgerichte cultuur mogelijk in de weg kan staan. Waar mogelijk zullen leerpunten uit het ontwikkelingsproces in de accountancy worden meegenomen in het toezicht op de advocatuur. Zo zullen de dekens in 2020 bij het toezicht extra aandacht besteden aan de integriteit en cultuur binnen kantoren, waaronder de omzet-en werkdruk.

Evaluatie van het toezicht

Begin 2020 zal de wetsevaluatie van de Wpta op onder andere doeltreffendheid plaatsvinden. De dekens zijn in 2019 begonnen met de voorbereidingen voor deze evaluatie. Te zijner tijd zal een extern evaluatieverslag opgesteld worden door Pro Facto, de onderzoeksorganisatie die deze evaluatie op verzoek van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum namens het ministerie van Justitie en Veiligheid uitvoert.

Vooruitblik op 2020

Gelet op het voorgaande zullen de dekens ook in 2020 met betrekking tot financieel toezicht de financiële positie/kwetsbaarheid van kantoren en eenmanskantoren met extra kwetsbaarheid als speerpunten bij het toezicht blijven hanteren. Deze focus is ook van belang bij adequaat toezicht op de naleving van de Wwft. In alle arrondissementen zullen digitaal de financiële kengetallen worden opgevraagd en deze kengetallen zullen waar mogelijk verder verbreed en verfijnd worden.

Gezien alle recente ontwikkelingen in (de wetgeving rond) het toezicht op de Wwft, zullen de dekens in 2020 verder bij het toezicht extra aandacht besteden aan de herkomst van door advocaten van cliënten ontvangen gelden. Daarnaast zal de CCV opnieuw beoordeeld worden en, indien noodzakelijk, wat betreft de vraagstelling met betrekking tot het toezicht op de Wwft verder aangescherpt worden. Ook zullen de dekens toewerken naar het opstellen van een toezichtactieplan voor de Wwft. In voorbereiding daarop zal een analyse gemaakt worden met soorten zaken waar sprake kan zijn van verhoogde risico's op witwassen en terrorismefinanciering.

6 Proactief toezicht door de dekens

De focus van de deken bij zijn toezichthoudende taak was ook in 2019 preventie: 'voorkomen is beter dan genezen'. Om die reden is veel tijd en energie geïnvesteerd in proactief toezicht. Proactief onderzoek wordt uitgevoerd met als doel om te informeren, te controleren en eventueel bij te sturen en door eventuele risico's vroegtijdig te herkennen.

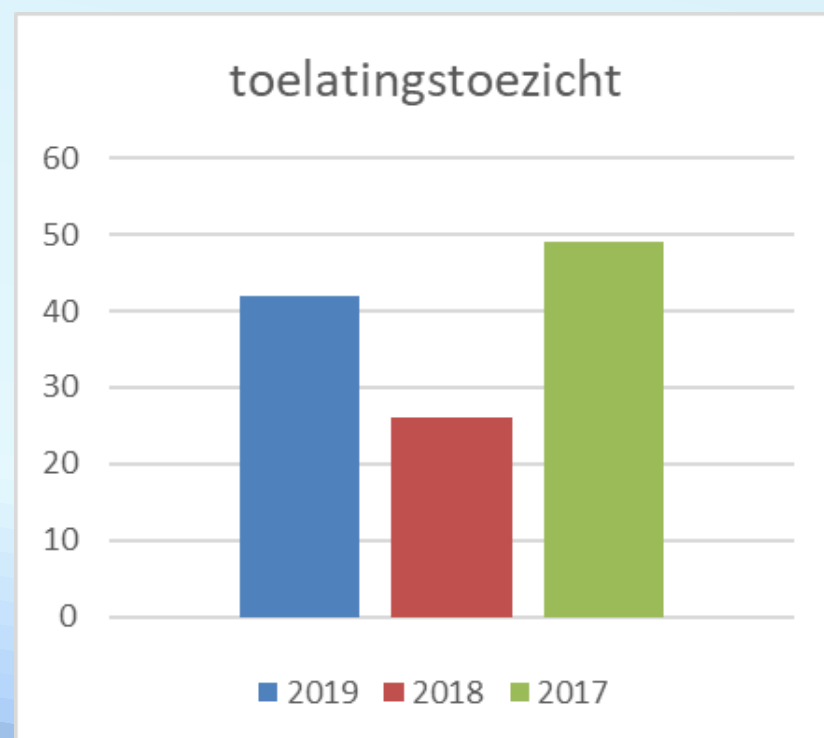
De deken hanteerde diverse vormen van proactief toezicht:

- toelatingstoezicht, de ONK en kantoorverplaatsingen;
- het uitvragen en controleren van de CCV;
- het doen van kantoorbezoeken;
- het uitvragen van financiële kengetallen; en
- kwaliteitsbevordering en advisering.

6.1 Toelatingstoezicht, ONK's en kantoorverplaatsingen

De eerste vorm van proactief toezicht door de raad van de orde, waar de deken voorzitter van is, betrof toezicht 'aan de poort'. Niet alleen werd getoetst of de beoogd advocaat-stagiaire aan de wettelijke kwalificaties voldeed, ook werd er gekeken naar de arbeidsvoorwaarden en naar de wijze waarop de advocaat-stagiaire gedurende de stageperiode door zijn of haar patroon zou worden begeleid. Verder werd de advocaat-stagiaire gedurende de stageperiode (minimaal drie jaar) gemonitord aan de hand van stageverslagen. Daarnaast vonden met de leden van de plaatselijke raden zogeheten 'mentorgesprekken' plaats. De advocaat-stagiaire informeerde de raad onder andere over behaalde examenresultaten en andere opleidingsverplichtingen. Ook de patroon hield de raad op de hoogte van de voortgang van de opleiding van de advocaat-stagiaire. Aan het eind van de opleidingsperiode werd bekeken of de advocaat-stagiaire aan al zijn/haar opleidingseisen had voldaan. Namens de raad registreerde het bureau van de orde wanneer zich bijzonderheden voordeden en werd tijdens de stageperiode nader onderzoek gedaan als signalen daartoe aanleiding gaven. Bij een goede voltooiing van de stage werd aan de betreffende advocaat-stagiaire een stageverklaring uitgereikt, waarna hij of zij onvoorwaardelijk op het tableau werd ingeschreven.

De dekens hebben in 2019 in 42 zaken nader onderzoek gedaan naar stagiaire-aangelegenheden (in 2018 en 2017 waren dat respectievelijk 26 en 49 zaken).

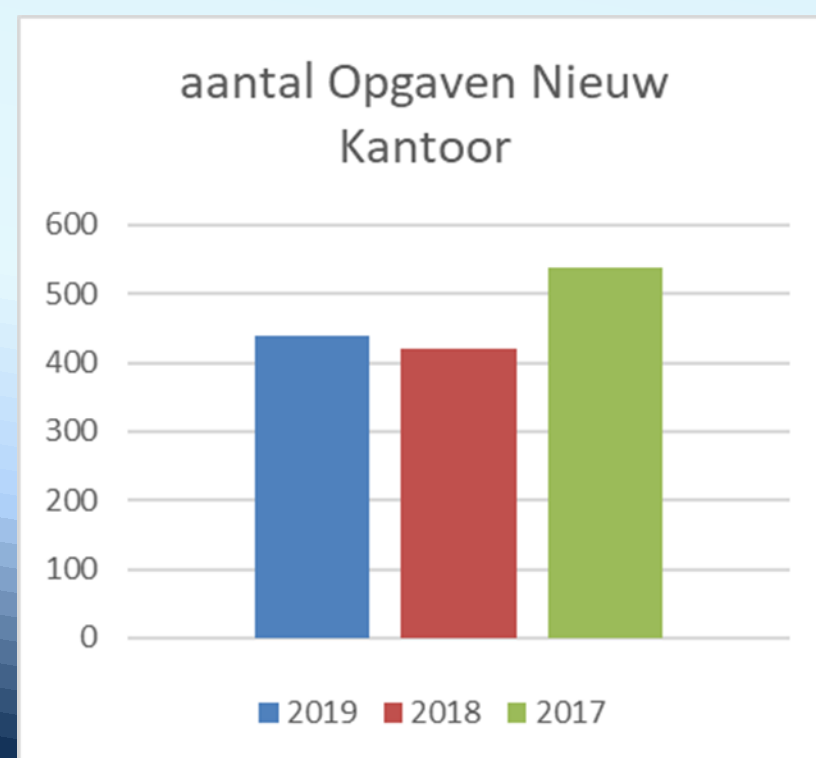
Casus toelatingstoezicht, mr. W.A. (Lex) Lensink, deken Zeeland-West-Brabant:

Er meldde zich een aankomend advocaat-stagiaire. Deze was van plan de stage door te maken op een kantoor met één advocaat, de beoogd patroon. Omdat het bij het beëdigingsverzoek gevoegde opleidingsplan, vragen opleverde werd een gesprek gevoerd met zowel de patroon als met de aspirant advocaat-stagiaire. Er werd toegezegd het plan aan te passen. Voorafgaand aan het besluit van de raad van de orde over de toelating van de stagiaire en de goedkeuring van de beoogd patroon, diende de aspirant advocaat-stagiaire kennis te maken met onder andere de deken, de adjunct-secretaris en ook met de door de raad van de orde aan te wijzen mentor. In het kennismakingsgesprek met mij en de adjunct-secretaris bleek onder meer van bezwaren van de aspirant advocaat-stagiaire tegen de mentor. Ook in het verdere verloop van het kennismakingsgesprek bleek van een bijzondere wijze van beoordeling door de aspirant advocaat-stagiaire van (collega-)advocaten die een bepaald soort zaken behandelen. De vraag rees bij mij en de adjunct-secretaris of de aankomend advocaat-stagiaire wel geschikt was voor de advocatuur, gelet op de wijze waarop advocaten worden geacht met elkaar om te gaan (confraternele verhoudingen). Dit werd aan de stagiaire voorgehouden. De aankomend advocaat-stagiaire liet kort na het gesprek weten af te zien van haar voornemen om te worden beëdigd als advocaat.

Een andere vorm van proactief toezicht betrof de monitoring van beginnende kantoren en kantoorverplaatsingen vanuit een ander arrondissement. Elk startend kantoor, ook als de advocaat al langer werkzaam is binnen het arrondissement is gehouden bij de deken van zijn arrondissement een ONK in te dienen. De deken controleert vervolgens of aan alle verplichtingen voor het nieuwe kantoor is voldaan, waaronder bijvoorbeeld een correcte kantoornaam en een afgesloten beroepsaansprakelijkheidsverzekering.

Advocaten die van arrondissement wisselden dienden zich bij de deken van het nieuwe arrondissement te melden en een verklaring te overleggen waaruit eventuele tuchtrechtelijke veroordelingen bleken. Deze verklaring kon voor de deken aanleiding zijn om een individueel nader kennismakingsgesprek met de advocaat te hebben. De deken kent zo iedere advocaat die werkzaam is in zijn arrondissement. Advocaten kunnen, na bijvoorbeeld een integriteitsschending, niet buiten beeld blijven door van arrondissement te wisselen. Als de deken naar aanleiding van de ingediende ONK of kantoorverplaatsing nadere vragen had of onderzoek deed, registreerde hij dit.

In 2019 hebben de deken in totaal 440 ONK's getoetst (in 2018 en 2017 waren dat er respectievelijk 420 en 538). In elf gevallen heeft de deken nader onderzoek verricht naar deze beginnende kantoren.

Casus n.a.v. een verzoek om herinschrijving:

De deken ontving van een oud-advocaat een verzoek om herinschrijving op het tableau. De deken wist dat de oud-advocaat in het verleden meerdere malen tuchtrechtelijk was veroordeeld waarbij hij laatstelijk onherroepelijk van het tableau was geschrapt door het hof van discipline. De deken besloot om de aanvraag buiten behandeling te stellen. De raad van orde motiveerde dit besluit met het feit dat de advocaat in het verleden vanwege ernstige overtredingen was veroordeeld en hij er geen blijk van had gegeven dat hij van deze veroordelingen had geleerd. De door de aspirant advocaat tegen de deken ingediende klacht werd door het hof van discipline ongegrond verklaard. (Vgl. ook: ECLI:NL:TAHVD:2019:132)

Casus kantoorverplaatsing, mr. W.A. (Lex) Lensink, deken Zeeland-West-Brabant:

Bij het bureau van de orde kwam het bericht binnen van een advocaat uit een ander arrondissement. Hij wilde overstappen uit zijn/haar huidige arrondissement en in het arrondissement Zeeland-West-Brabant een eigen kantoor vestigen. Ook kwam van zijn oude kantoor een advocaat-stagiaire mee, van wie hij de patroon was. De aanmelding betrof dus een opgave nieuw kantoor, daarmee diende aan alle ONK-verplichtingen (zie hierboven) te zijn voldaan. Daarnaast was de advocaat een “overstapper” en diende hij/zij ook de verklaring vanuit het huidige arrondissement te overleggen waaruit eventuele tuchtrechtelijke veroordelingen bleken. Met de betreffende advocaat werd door mij en de adjunct-secretaris een kennismakingsgesprek gevoerd. Vragen naar aanleiding van de door de advocaat aangeleverde documenten werden besproken. Voorts werd de advocaat geïnformeerd over specifieke gebruiken in het arrondissement, zoals georganiseerde activiteiten, de inrichting en werkwijze van het bureau van de orde, kennismaking met de rechtbank etc. Ook met de mee-overstappende advocaat-stagiaire werd kennis gemaakt. Voor deze gold grotendeels hetzelfde als voor de overstappende advocaat. Naast de algemene informatie die ook aan de patroon werd verstrekt, werd de stagiaire onder meer op de hoogte gesteld van de lokale opleidingsmaatregelen die voor de resterende duur van de stage van toepassing waren. De raad van de orde dient te beslissen over de toelating van de overstappende advocaat als patroon van de stagiaire en benoemde vanuit zijn midden een mentor voor de advocaat-stagiaire.

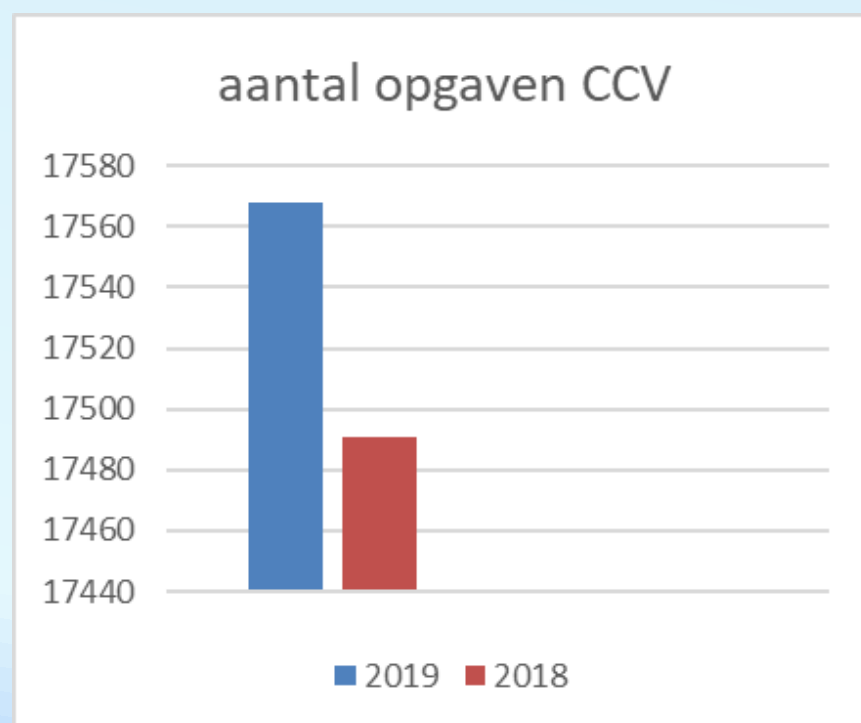

6.2 Centrale Controle Verordening (CCV)

Elke advocaat moet elk jaar een digitale vragenlijst invullen over het voorafgaande jaar, de CCV. In de CCV verklaren advocaten of en op welke wijze zij hebben voldaan aan de Voda. In de CCV zijn vragen opgenomen als: “Hebt u in het afgelopen jaar aan uw opleidingsverplichting voldaan?” en “Beschikt u over of bent u aangesloten bij een stichting derdengelden?”, “Hebt u belangrijke informatie en afspraken met uw cliënt schriftelijk vastgelegd?”, “Hebt u voldaan aan de verplichtingen rond contant betalingsverkeer?”. Bij elke vraag wordt een uitgebreide toelichting gegeven omdat de vragenlijst niet alleen als toezichtinstrument wordt gezien, maar ook een middel is ter bewustwording van het doel, de strekking en de achtergrond van de regelgeving (de volledige CCV vindt u als bijlage bij dit jaarverslag). De CCV's werden onder de verantwoordelijkheid van de lokale deken gecontroleerd. De dekens, ondersteund door hun staf, hebben ook in 2019 alle ingezonden CCV's gecontroleerd. De uitkomsten zijn gebruikt bij de voorbereiding van kantoorbezoeken. Daarnaast hebben de gegeven antwoorden in een aantal zaken aanleiding gevormd om nader onderzoek te doen.

In 2019 hebben de dekens in totaal 17.568 CCV's gecontroleerd. Dit is iets meer dan het jaar daarvoor (17.491). In 14.745 gevallen was de CCV naar behoren ingevuld door de advocaat en leidde dit niet tot nadere vragen. In 1.921 zaken leverden nadere vragen alsnog de vereiste antwoorden en een correcte CCV op. Dit betekent dat 94 procent van het totaal aantal advocaten dat de CCV had ingevuld in 2019 heeft voldaan aan zijn/haar verplichtingen volgens de Voda.

In 846 gevallen waren de door de advocaat gegeven antwoorden niet bevredigend en zijn met de betrokken advocaat nadere onderzoekafspraken gemaakt in de vorm van een norm overdragend gesprek, variërend van het onder voorwaarden inhalen van een studiepuntentekort tot het aanvragen van een advocatenpas en het maken van afspraken over contante betalingen. Dit waren 334 zaken meer dan in 2018 (469). In 73 gevallen was de ontvangen CCV aanleiding voor de deken om nader onderzoek te verrichten.

Casus CCV, mr. P. (Peter) Hanenberg, deken Rotterdam:

Bij de beantwoording van de vragen van de CCV stelde een advocaat dat hij geen zaken behandelde waarop de Wwft ziet. Het kantoor waar hij werkzaam is, hield zich echter wel bezig op rechtsterreinen als ondernemingsrecht en belastingrecht. Dat kan strijdig met elkaar zijn en in dergelijke gevallen neemt de deken contact op met de betreffende advocaat of het kantoor. Het kan ook reden zijn voor een kantoorbezoek om te verifiëren of het antwoord van de bewuste advocaat correspondeert met de feiten. Ook als uit de opgave CCV blijkt dat de advocaat in kwestie het vereiste aantal opleidingspunten niet heeft gehaald, is dit steeds reden voor mij om nadere uitleg te vragen, zeker als de advocaat van tevoren niet heeft verzocht om gehele of gedeeltelijke vrijstelling wegens ziekte. Dit kan een teken zijn dat de advocaat de praktijk niet (meer) op orde heeft.

6.3 Kantoorbezoeken

De deken bezocht minimaal tien procent van de in zijn arrondissement gevestigde kantoren. De selectie van de advocaten(kantoren) die werden bezocht gebeurde aan de hand van een representatieve steekproef. Daarbij werd rekening gehouden met de verstreken tijd sinds het laatste kantoorbezoek. De kantoorbezoeken waren gericht op het doornemen van de gang van zaken binnen het kantoor, om zo bij te dragen aan het bewustzijn van advocaten van de eisen die worden gesteld aan een goede praktijkvoering op basis waarvan zij de belangen van hun cliënten adequaat dienen te behartigen. Daarnaast bood het kantoorbezoek een goede gelegenheid om informatie uit te wisselen. De deken kon vragen beantwoorden en de advocaten konden hun zorgen en verwachtingen delen.

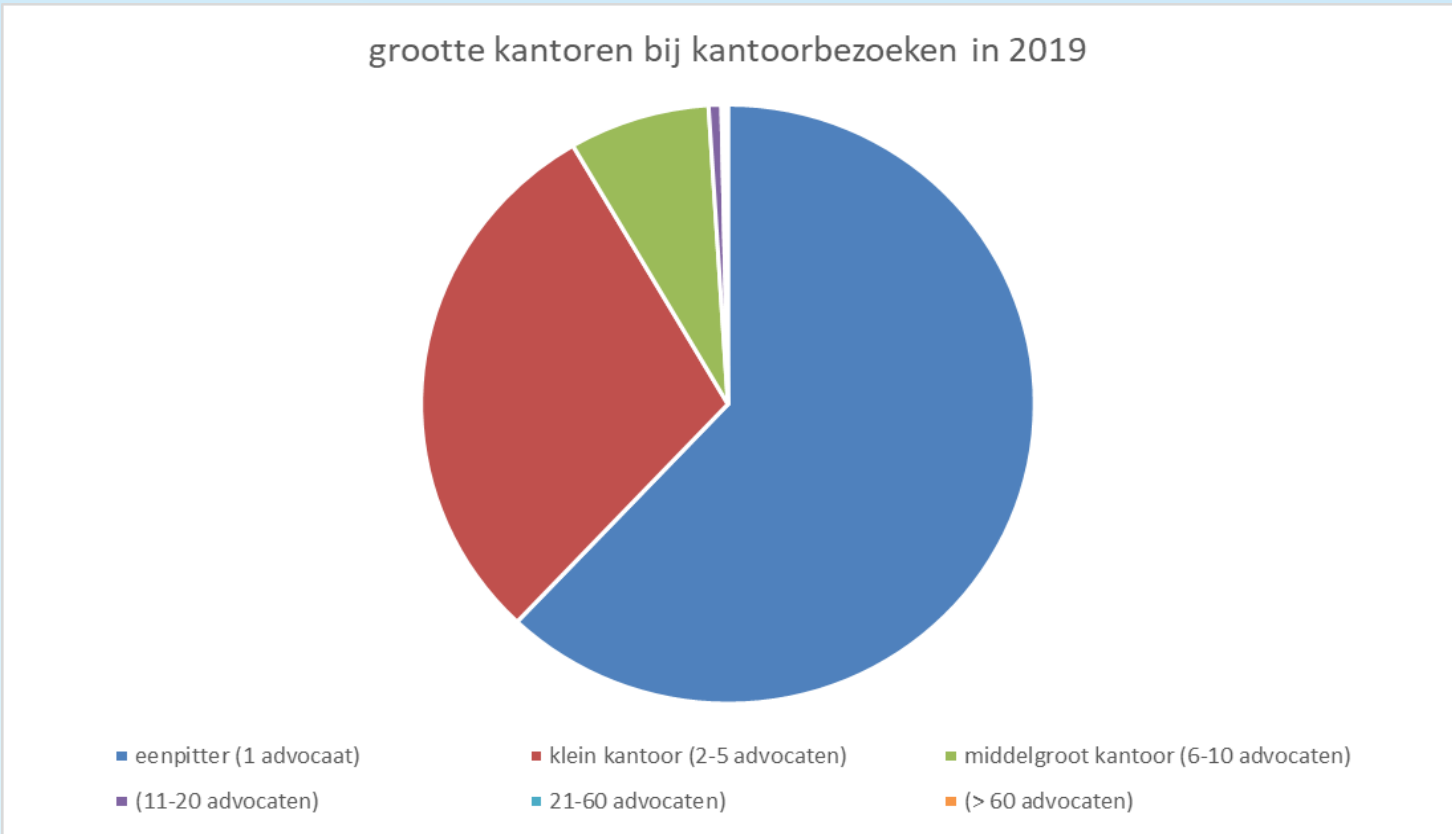
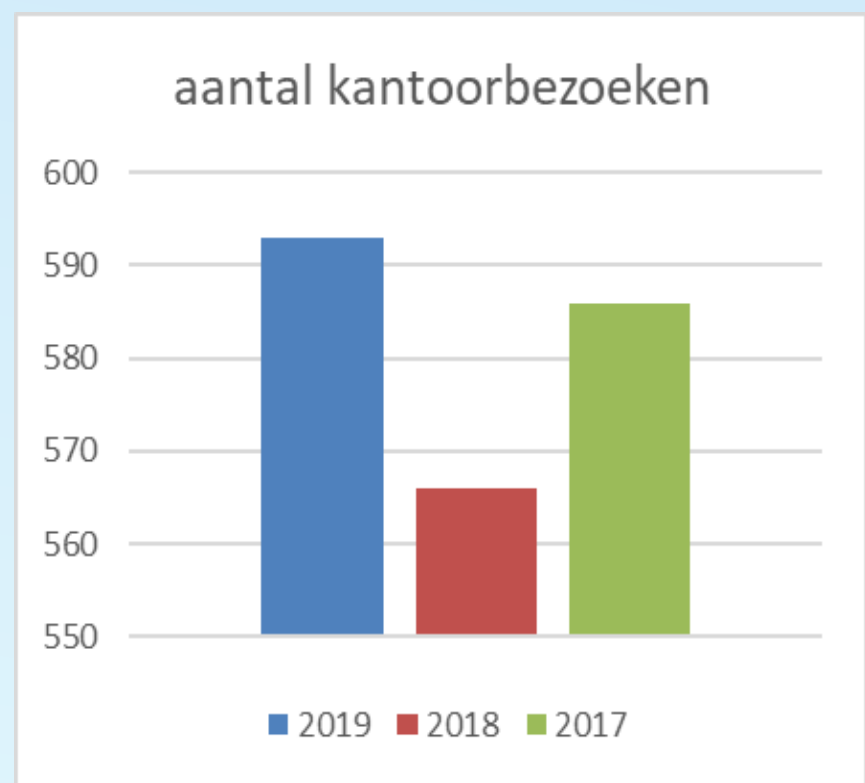
De advocaat/het advocatenkantoor ontving voordat het kantoorbezoek plaatsvond een specifiek vragenformulier 'Checklist rapport kantoorbezoek' respectievelijk 'Checklist rapport kantoorbezoek advocaat in dienstbetrekking'. De advocaat kon zich zo goed op het kantoorbezoek voorbereiden. De checklist bevatte vragen over de kantoororganisatie, de kwaliteit van de dienstverlening, privacy en gegevensbescherming en professionalisering. Soms werd het vragenformulier op voorhand al ingevuld retour gezonden naar de deken.

De dekens hebben daarnaast een Best practice kantoorbezoeken opgesteld, bedoeld om de kantoorbezoeken zoveel mogelijk op uniforme wijze te laten plaatsvinden. Daarnaast is de Best practice en de checklist bedoeld om inzicht te geven in de wijze waarop een kantoorbezoek plaatsvindt om zo verantwoording af te leggen aan kantoren/advocaten die bezocht worden en het publiek (de Best practice kantoorbezoeken en checklists vindt u als bijlagen bij dit jaarverslag).

De deken had in het kader van de voorbereiding van een kantoorbezoek naast de antwoorden uit de CCV ook de financiële gegevens van het te bezoeken kantoor bestudeerd aan de hand van de rapportage van de unit FTA, gebaseerd op hun deskresearch. Deze deskresearch bestaat uit een analyse van de balans en de verlies- en winstrekening en richt zich op mogelijke risico's in de solvabiliteit, liquiditeit, omzetontwikkeling, de winstgevendheid en de verwevenheid met privé en gelieerde ondernemingen. In een aantal gevallen vindt er ook een analyse van de derdengeldenrekening plaats.

De dekens hebben in 2019 in totaal 593 kantoren bezocht. Het aantal kantoorbezoeken is hiermee toegenomen ten opzichte van het aantal in 2018 (566) en 2017 (586) en voldoet aan het streven van de dekens om jaarlijks minimaal 10 procent van de kantoren te bezoeken. In 41 gevallen was een kantoorbezoek aanleiding voor de deken om nader vervolgonderzoek te verrichten.

Bij de kantoorbezoeken is rekening gehouden met het speerpunt van het dekenberaad in 2019 om extra aandacht te besteden aan eenmanskantoren zodat een eventuele extra (financiële) kwetsbaarheid eerder bij de deken in het vizier zou komen. Er zijn in 2019 368 eenmanskantoren bezocht. Dit jaar is één groot kantoor bezocht; de andere grote kantoren zijn bij eerdere toezichtrondes bezocht.

Casus kantoorbezoek, mr. P. (Peter) Hanenberg, deken Rotterdam:

Tijdens een regulier kantoorbezoek bij een eenmanspraktijk, dus zonder dat er signalen waren over het niet behoorlijk functioneren van de betreffende advocaat, merkte ik op dat er toch ernstige problemen waren ontstaan. De advocaat meldde direct dat haar kantoororganisatie niet op orde was en maakte de indruk dat haar praktijk haar boven het hoofd gegroeid was. Aangezien zij zelf kon benoemen waar zij tekortschoot en het vooral organisatorische kwesties betroffen, werd haar de gelegenheid gegeven de gebreken te herstellen binnen een redelijke termijn. Het kantoorbezoek zou later worden voortgezet. In de weken na het eerste bezoek kwamen er diverse signalen op het bureau van de orde binnen van ontevreden cliënten, van andere advocaten en van de rechtbank. De bereikbaarheid van de advocaat was slecht, zij verscheen een keer niet op zitting en maakte een andere keer de indruk slecht voorbereid te zijn. Tot slot was er zorg over de juistheid van de facturatie en met name over de gehanteerde bankrekeningen. Daarbij dreigden privé en zakelijke gelden vermengd te raken. Bij het vervolg van het kantoorbezoek bleek dat de advocaat nog niets van betekenis had gedaan en wezen alle tekenen erop dat zij haar praktijk niet meer in de hand had.

Na toewijzing door de raad van discipline van een door mij ingediend schorsingsverzoek op grond van artikel 60b Advocatenwet, is een waarnemer benoemd en heeft de betreffende advocaat besloten zelf te verzoeken om schrapping van het tableau.

Dankzij het eerste bezoek aan het kantoor konden de signalen over de advocaat direct herkend worden en werd helder dat onverwijlde actie noodzakelijk was.

6.4 Financiële kengetallen

Financieel toezicht werd in eerste instantie met name uitgevoerd door de deken op basis van door de unit FTA uitgevoerde deskresearches. Financieel toezicht vormt echter een essentieel onderdeel van het kantoorbezoek en is recentelijk verder uitgebreid.

Bekende gevolgen van financiële risico's in de advocatuur zijn immers:

- * faillissement: een advocaat die in staat van faillissement is verklaard, is van rechtswege in de uitoefening van de praktijk geschorst waardoor zaken blijven liggen. Cliënten hebben daarom belang bij continuïteit;
  - * inbreuk op vrijheid, onafhankelijkheid en integriteit: een kwetsbare financiële positie kan de vrijheid en onafhankelijkheid van een advocaat in de uitoefening van zijn beroep in gevaar brengen. Een dergelijke positie kan voorts leiden tot ongewenst gedrag dat de integriteit van de advocaat aantast;
  - * afbreuk van kwaliteit: een advocaat is mogelijk eerder geneigd zaken aan te nemen waarvoor hij de deskundigheid niet bezit of die hij, gelet op zijn kantoororganisatie, niet adequaat kan behandelen;
  - * gebrekkige bedrijfsvoering: als gevolg van financieel onvermogen kan niet of onvoldoende worden geïnvesteerd in de minimaal vereiste bedrijfsvoering wat op termijn kan leiden tot ernstige gebreken;
  - * geen aansprakelijkheidsdekking: wanneer premies niet worden voldaan bestaat er niet langer meer dekking bij beroepsfouten.
- Rechtzoekenden moeten erop kunnen vertrouwen dat een advocaat adequaat is verzekerd ter zake het risico van zijn beroepsaansprakelijkheid.

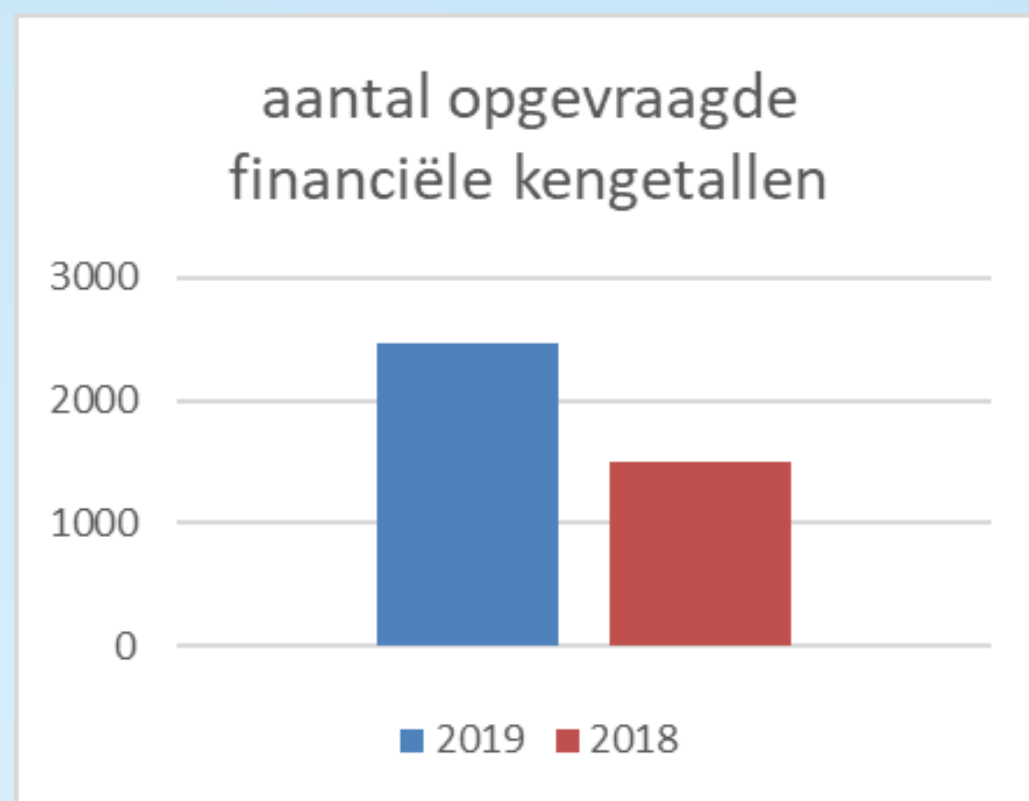
De dekens zijn daarom in 2017 gestart met een verdere uitbreiding van het financieel toezicht in de vorm van het uitvragen van de kengetallen. Advocaten zijn gehouden aan dat toezicht mee te werken. Doel van het uitvragen van financiële kengetallen is om op objectieve en doelmatige wijze het financieel toezicht verder te incorporeren in het door de deken uitgeoefende toezicht. Door het opvragen en analyseren van financiële kengetallen van alle kantoren beschikt de deken over inzicht in (de ontwikkeling van) de financiële positie en de mogelijke financiële risico's van de volledige populatie kantoren binnen zijn arrondissement. Hiermee kan de deken onder meer vaststellen of kantoren voldoen aan de administratieplicht uit de Voda. Ook is gebleken dat door het opvragen van kengetallen het voor de dekens mogelijk is om aan de hand van deze kengetallen meer risicogestuurd toezicht te houden.

Het ook in 2019 gehanteerde format van de kengetallenstaat bevatte posten die zijn over te nemen uit de balans en de staat van baten en lasten (winst- en verliesrekening) van advocatenkantoren. De gegevens konden digitaal via een speciaal hiervoor ontworpen beveiligde website worden aangeleverd. De analyse van de kengetallen richtte zich op de financiële positie van het kantoor. Concreet werd aandacht besteed aan de ontwikkeling in de samenstelling van het eigen vermogen, de solvabiliteit, de liquiditeitspositie, de ontwikkeling van de omzet en het door het kantoor behaalde resultaat. De beoordeling vond vervolgens grotendeels geautomatiseerd plaats door “rekenregels” die signalen genereren, die voor de medewerkers van de unit FTA zichtbaar werden. De unit FTA informeerde de deken over de uitkomsten van de analyse in de vorm van een overzichtsrapportage. Indien nodig formuleerde de unit aanbevelingen voor de deken op individueel kantoonniveau. Ook de uitwisseling van deze gegevens vond plaats via een beveiligde omgeving. De unit FTA vernietigde de dossiers en onderzoeken nadat die waren afgerond. Voor de deken en de door hem ingeschakelde personen (waaronder de unit FTA) gold een geheimhoudingsplicht.

De dekens hadden voor 2019 afgesproken dat zij in zeven van de elf arrondissementen kengetallen gingen opvragen. Dit heeft tot gevolg gehad dat in totaal 2.473 advocatenkantoren in de arrondissementen Zeeland-West-Brabant, Noord-Holland, Noord-Nederland, Oost-Brabant, Limburg, Gelderland en Overijssel in 2019 informatie over hun financiële situatie hebben aangeleverd. Dit was ruim 40 procent van het totaal aan kantoren. Naar aanleiding van de kengetallen uitvraag heeft de unit FTA in 2019, in opdracht van de dekens, van in totaal 2.339 kantoren de ingediende gegevens beoordeeld. Bij 516 kantoren heeft het financiële onderzoek door de unit FTA aanleiding gegeven tot nader onderzoek (er zijn in die dossiers oranje en rode vlaggen gesignaleerd). Dit heeft vervolgens bij 220 kantoren geleid tot nadere acties door de deken, variërend van het opvragen van extra financiële gegevens, zoals volledige jaarrekeningen en halfjaarcijfers, tot het inplannen van kantoorbezoeken en verscherpt financieel toezicht. In 129 gevallen waren de ontvangen kengetallen aanleiding voor de deken om zelf nader onderzoek te verrichten 4*).

Onderliggend probleem in de advocatuur was vaak een suboptimale aandacht voor de financiële kant van de praktijkvoering. Voorbeelden waren het niet tijdig gereed hebben van de jaarrekening, het zich minder bewust zijn van de inhoud van de jaarrekening, achterstallige aandacht voor de balansposten, terwijl de aandacht vaak eenzijdig gericht is op omzet en resultatenrekening. Het toezicht was nodig om advocaten te laten komen tot de noodzakelijke en juiste inzichten en keuzes. Financieel toezicht is meetbaar, concreet en preventief. Bij bijna alle op deze wijze gemonitorde kantoren was verbetering zichtbaar. (Tuchtrechtelijke) handhaving was slechts in enkele gevallen geïndiceerd.

4*) Cijfers afkomstig van de unit FTA.

Casus Kengetallen, mr. J.A.W.M. (Hans) Vogels, deken Limburg:

Een op zich prima functionerende advocaat, niet bekend in klachtdossiers, had volgens het kengetallenverslag een negatief eigen vermogen. Ik ga bij deze omstandigheid standaard over tot het doen van nader onderzoek. Er bleek geld te zijn geleend van een aantal cliënten. Duidelijk werd dat de onafhankelijkheid van de advocaat hierdoor niet (meer) gewaarborgd was, en derden daarmee invloed op het handelen van deze advocaat uitoefenden. Ik heb daarom besloten tot intensieve monitoring, in de vorm van opvolgende gesprekken hoe de advocaat dit probleem zou oplossen, totdat het probleem was opgelost.

Met ingang van 2020 zal het opvragen van financiële kengetallen in alle arrondissementen als regulier toezichtinstrument worden ingezet. Dit betekent dat de deken in 2020 van elk advocatenkantoor de financiële gegevens zullen controleren, waarbij zij worden bijgestaan door de unit FTA en de stafmedewerkers op de verschillende bureaus van de ordes.

6.5 Kwaliteitsbevordering

Zoals eerder opgemerkt, is de deken als toezichthouder verantwoordelijk voor een goede gang van zaken in zijn arrondissement. Het organiseren van cursussen maakt hier deel van uit.

De ordebureaus hebben gezamenlijk in 2019 131 cursussen aangeboden, variërend van kantoorvoering voor solopraktijken en financieel management van de advocatenpraktijk tot rolreglement en onderhandelen voor advocaten. Daarnaast werden er vakinhoudelijke cursussen georganiseerd zoals cursussen op het gebied van het personen- en familierecht en het bestuursrecht. Deze cursussen waren betaalbaar voor iedereen binnen de advocatuur waardoor eenieder kon blijven voldoen aan de opleidingsverplichtingen. Extra aandacht is besteed aan de kennisverbetering met betrekking tot de Wwft, zoals door de dekens was voorgenomen in het jaarplan voor 2019. De dekens hebben in 2019 in totaal twintig Wwft gerelateerde cursussen aangeboden.

De dekens hebben daarnaast twee landelijke kenniscentra ingericht ter bevordering van de kennis van zowel de advocatuur als de dekens en de ordebureaus zelf.

Kenniscentrum Bestuursrecht

Het Kenniscentrum Bestuursrecht is bij het bureau van de orde van Gelderland gevestigd en is bedoeld ter ondersteuning van de lokale dekens en ordebureaus op het terrein van het bestuursrecht. Waar nodig wordt daarbij van de expertise van de Radboud Universiteit gebruik gemaakt.

In 2019 heeft het Kenniscentrum diverse bureaus van de ordes geadviseerd. Het betrof onder andere adviezen over de kwalificatie van beslissingen en over de zorgvuldige behandeling van (informatie)verzoeken (waaronder verzoeken op grond van de Wet openbaarheid van bestuur-verzoeken). Het Kenniscentrum heeft daarnaast in 2019 het dekenberaad geadviseerd. Deze adviezen hadden betrekking op de strekking van de vervangingsregeling in artikel 23 van de Advocatenwet, de besluitvorming in het dekenberaad en het bestuursrechtelijke toezicht door de dekens. In 2019 zijn geen bestuursrechtelijke procedures gevoerd.

Kenniscentrum Wwft

Het Kenniscentrum Wwft is gevestigd bij het lokale bureau van de orde Den Haag. Dit Kenniscentrum ondersteunt zowel de lokale dekens en de bureaus van de ordes op het gebied van de Wwft, maar ook de advocatuur. Advocaten uit het hele land kunnen aan dit centrum vertrouwelijk hun vragen over de Wwft voorleggen en advies over de Wwft inwinnen. Het Kenniscentrum neemt daarnaast deel aan het overleg binnen de Commissie Meldplicht onder leiding van het Ministerie van Financiën.

In 2019 heeft het Kenniscentrum 205 adviesaanvragen behandeld. Dit is een aanzienlijke toename ten opzichte van 2018 (114). Veruit de meeste verzoeken om advies vanuit de advocatuur gingen over wet- en regelgeving en hadden betrekking op opleidingsvereisten voor de advocaat of zagen op het cliëntonderzoek.

mr. A. (Albertine) Bollemeijer, stafmedewerker van de Haagse orde van advocaten, van het Kenniscentrum Wwft:

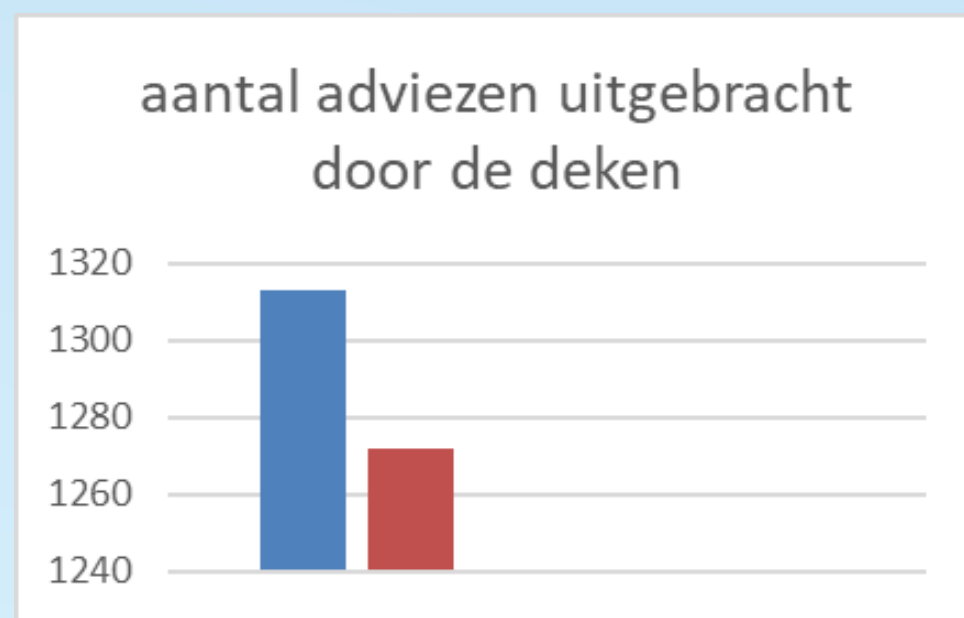
”Uit de toename van het aantal verzoeken van advocaten kan worden afgeleid dat zij zich steeds meer bewust zijn van de reikwijdte van de Wwft. Advocaten stellen niet alleen vragen over de uitleg van de regelgeving, maar leggen ook concrete zaken aan het Kenniscentrum voor.”

De medewerkers van het Kenniscentrum hebben in 2019 in drie arrondissementen cursussen gegeven en hebben daarnaast een workshop verzorgd ten behoeve van de deken en de medewerkers van de verschillende bureaus. Ook heeft het Kenniscentrum in 2019 in samenwerking met een advocaat uit Amsterdam in drie arrondissementen een bijeenkomst voor compliance-officers georganiseerd.

6.6 Advies door de deken

Een advocaat kan de deken om advies vragen over de uitleg en toepassing van de gedragsregels en de Voda. Het gaat dan om zaken die de maatschappelijke rol van de advocaat betreffen (bijvoorbeeld onafhankelijkheid en partijdigheid), de rol van de advocaat in verhouding tot zijn/haar cliënt (bijvoorbeeld uitvoering van de opdracht en belangenverstrengeling), zijn/haar verhouding tot overige betrokkenen bij de rechtspleging (bijvoorbeeld mededelingen aan de rechter en getuigen) of zijn/haar verhouding tot de beroepsgroep (bijvoorbeeld overleggen confraternele correspondentie in procedures). In een aantal gevallen is de advocaat op grond van de Advocatenwet of de Voda verplicht om het advies van de deken in te winnen. Ook kan de deken als vraagbaak fungeren als een advocaat tegen morele dilemma's aanloopt.

In 2019 zijn er in totaal 1.313 adviezen door de deken uitgebracht. Dit zijn er iets meer dan in 2018 (1.272). De meeste adviezen zagen op issues rond belangenverstrengeling (154) en het honorarium (122). 236 adviezen van de deken betroffen andersoortige adviezen, zoals het overleggen van confraternele correspondentie, werken op provisiebasis, het vragen van financiële zekerheid van een cliënt anders dan door middel van een voorschot, de beëindiging van de opdrachtrelatie met de cliënt, en de reikwijdte van de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht.

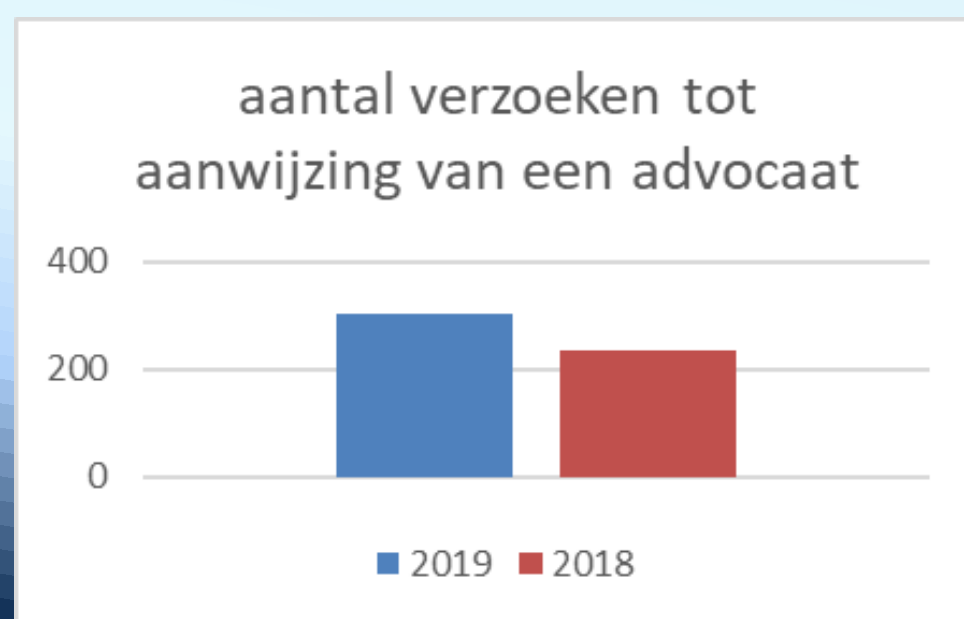
Casus advies, mr. M.L.J. (Maaïke) Bomers, deken Gelderland:

Een advocaat vroeg mij advies nadat de wederpartij erover had geklaagd dat hij in het verleden was bijgestaan door de kantoorgenote van de advocaat, welke kantoorgenote toen nog op een ander kantoor werkzaam was. De vraag was of de advocaat wel vrijstond om tegen deze wederpartij op te treden. Op basis van een uitspraak van het hof van discipline kon ik de advocaat adviseren dat dit was toegestaan mits aan een aantal voorwaarden werd voldaan kort gezegd inhoudend dat de overgestapte advocaat (1) wordt afgeschermd van alle informatie over de zaak, (2) de voormalige cliënt uitleg geeft over zijn/haar geheimhoudingsplicht tegenover hem, (3) de voormalige cliënt vraagt om toestemming dat de kantoorgenoot de zaak tegen hem behandelt en (4) geen (direct) financieel belang heeft bij deze door de kantoorgenoot te behandelen zaak.

Aanwijzing van een advocaat

Als het een burger niet lukt om een advocaat te vinden die zijn juridische belangen wil behartigen, dan kan hij/zij zich in sommige gevallen op grond van de Advocatenwet door middel van een gemotiveerd verzoek tot de deken richten met het verzoek om aan hem/haar een advocaat toe te wijzen.

De dekens hebben in 2019 in totaal 301 van deze verzoeken ontvangen. Ten opzichte van 2018 (233) was dit een substantiële stijging. In 58 zaken heeft de deken dit verzoek toegewezen.

6.7 Thematisch toezicht

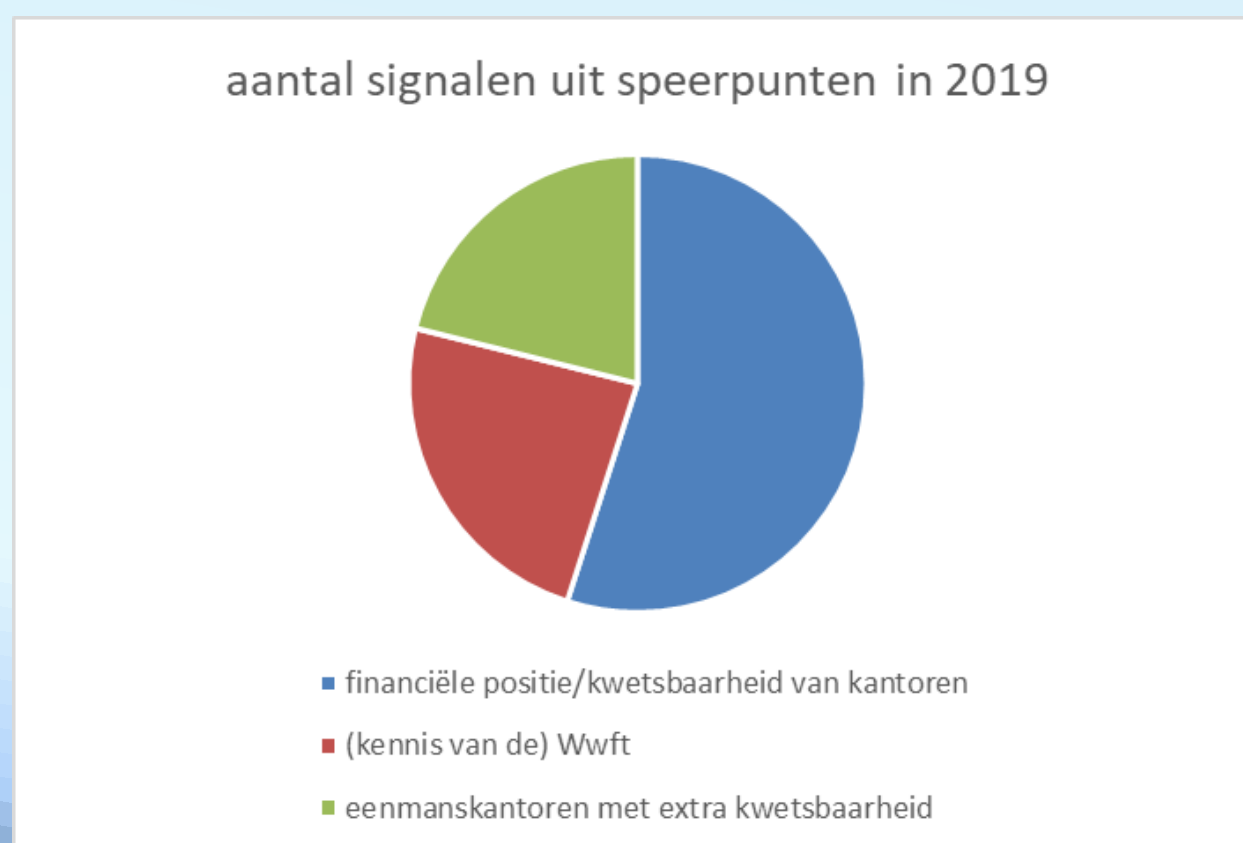
Thematische toezicht gebeurt in de vorm van het bepalen van speerpunten aan de hand waarvan ieder jaar extra aandacht wordt besteed aan relevante risico's en ontwikkelingen binnen de advocatuur. Toezicht op de Wwft is daarbij een vast thema van toezicht.

De dekens hadden voor 2019 de volgende speerpunten:

- * Financiële positie/kwetsbaarheid van kantoren;
- * Eenmanskantoren met extra kwetsbaarheid;
- * (Kennis van) de Wwft.

Een kwetsbare financiële positie kan, zoals gezegd, een bedreiging vormen voor de continuïteit van het kantoor, de integriteit van de advocaat en de kwaliteit van de dienstverlening. De grote groep “eenpitters” kan - zo is de dekens gebleken - om verschillende redenen (extra) kwetsbaar zijn. Hierdoor kan de rechtzoekende ernstig worden benadeeld. De dekens hadden om die reden voor 2019 afgesproken dat er meer kantoorbezoeken bij eenmanskantoren zouden gaan plaatsvinden dan voorheen. Daarnaast hadden ze afgesproken om extra onderzoek te doen naar de juridische structuur van kantoren (eenmanskantoren, voordeurdelers, samenwerkingsverbanden, etc.) via bijvoorbeeld een website-check. Bovendien hadden de dekens zich voorgenomen om in 2019 bij geconstateerde gebreken bij de deskresearch en de financiële kengetallen een nog actievere opvolging te geven dan voorheen.

De extra aandacht van de dekens voor de vastgestelde speerpunten heeft in 2019 geleid tot 251 extra signalen voor nader onderzoek. Hiervan betroffen: 138 signalen de financiële positie/kwetsbaarheid van kantoren, 60 signalen de (kennis van de) Wwft. Een aantal van 53 signalen gingen over eenmanskantoren met extra kwetsbaarheid.

Casus financiële positie van kantoren, mr. S.H.W. (Bas) Le Large, deken Midden-Nederland:

Ik ontving een melding van de president van de rechtbank dat een kantoor aanzienlijke achterstanden had met de betaling van griffiegelden. Ik besloot om het kantoor te bezoeken. Uit het ingestelde onderzoek bleek dat de griffiegelden die cliënten betaalden voor andere uitgaven van het kantoor werden gebruikt en dat de griffiegelden pas heel laat werden voldaan uit andere inkomsten. Dit uitstel-/doorschuifgedrag is hard aangepakt. In overleg met de rechtbank is het advocatenkantoor stevig aangesproken. Ook heeft het kantoor een financieel plan moeten indienen om dit in de toekomst te voorkomen. Het gedrag van het kantoor is verbeterd zodat cliënten niet meer de dupe kunnen worden van dit uitstelgedrag.

Casus eenmanskantoren met extra kwetsbaarheid, mr. E.J. (Evert Jan) Henrichs, deken Amsterdam:

Van de rechterlijke macht krijg ik een signaal over de kwaliteit van de dienstverlening van een Amsterdamse advocaat. Het ziet ernaar uit dat sprake is geweest van een nogal ernstige vakinhoudelijke misser; een beroepsfout, die is te herleiden tot onvoldoende kennis van zaken. Ik doe uiteraard onderzoek naar het signaal. Daarbij ga ik niet alleen het gesprek aan met de advocaat, maar vraag ik ook dossiers op. Dan blijkt inderdaad sprake te zijn van een beroepsfout. Daar komt dan nog bij dat de advocaat daarmee niet naar behoren is omgegaan: hij heeft de mogelijke aansprakelijkheid niet tijdig bij zijn beroepsaansprakelijkheidsverzekering gemeld. Het onderzoek levert het beeld op van een advocaat op leeftijd, wiens eenmanspraktijk in wezen is vastgelopen: de omzet – grotendeels gefinancierde rechtshulp – staat onder druk, daarom wordt iedere zaak die zich aandient aangenomen; óók als daarvoor gespecialiseerde kennis nodig is, bijv. van bestuurs- en sociaal verzekeringsrecht. En intercollegiaal overleg is natuurlijk lastig als eenmanskantoor zonder netwerk. Uiteindelijk leidt een aantal indringende gesprekken ertoe dat de betrokken advocaat inziet hoe kwetsbaar zijn praktijk is. Hij kiest er dan gezien zijn leeftijd voor zicht uit de praktijk terug te trekken.

Aldus gaat deze casus niet alleen over eenmanskantoren met extra kwetsbaarheid, maar ook over – wat ik noem – de onzichtbare hand van het toezicht: problemen en tekortkomingen die je als toezichthouder tegenkomt, hoeven niet altijd (zichtbaar) via de tuchtrechter te worden afgehandeld. De gesprekken die daarvoor nodig zijn, kosten veel tijd, maar ik denk dat het beter is als de advocaat uiteindelijk zelf bepaalt wat de oplossing is. En vrijwillig uit de praktijk stappen is uiteraard niet de enige oplossing die je bespreekt. Ook een coaching of begeleidingstraject afspreken, of helpen bij het aansluiten bij een collegiaal netwerk, kan een oplossing bieden.

Casus (kennis van de) Wwft, mr. A.B. (Arjen) van Rijn, deken Den Haag:

Een advocaat stond een werknemer bij in een arbeidszaak. Het ging om een loonvordering tegen de ex-werkgever. Tijdens de procedure werden er feiten en omstandigheden aangevoerd waaruit de advocaat opmaakte dat zijn cliënt mogelijk betrokken was bij witwassen. De voormalig werkgever was autohandelaar. De advocaat vroeg het kenniscentrum Wwft of hij een ongebruikelijke transactie moest melden bij de Financial Intelligence Unit – Nederland. Dat was niet het geval. De werkzaamheden die de advocaat voor de cliënt verrichtte betroffen namelijk (in de woorden van de wet): ‘diens vertegenwoordiging en verdediging in rechte, het geven van advies voor, tijdens en na een rechtsgeding of het geven van advies over het instellen of vermijden van een rechtsgeding.’ Dit soort werkzaamheden valt buiten de Wwft.

6.8 Toezicht op de Wwft

Witwassen en financieren van terrorisme was een onderwerp dat ook in 2019 sterk in de belangstelling stond, ook in internationaal opzicht. Advocaten en advocatenkantoren vormen met de door hen aangeboden dienstverlening een potentieel risico voor misbruik. Op grond van de Wwft zijn advocaten verplicht om bij bepaalde aangewezen diensten de cliënt te identificeren, te verifiëren en in het kader van die dienstverlening verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transacties te melden. De deken is toezichthouder op de naleving daarvan. Op grond van de Wwft dient dit toezicht op risico-gebaseerde wijze plaats te vinden. Doel van het Wwft-toezicht door de deken is dat advocaten zich houden aan de Wwft-regels die voor hen gelden. Daarvoor is nodig dat de beroepsgroep over die regels goed geïnformeerd is. Ook in 2019 zorgden de lokale ordes en de dekens ervoor informatie te verstrekken. Advocaten moeten tenminste elke twee jaar een Wwft-cursus volgen en, afhankelijk van de aard van het kantoor en de praktijk, vaker. Als daar aanleiding voor was stuurden de dekens advocaten ook tussentijds op cursus en zagen er vervolgens ook op toe dat dat dit gebeurde. Zoals hiervoor opgemerkt, heeft het kenniscentrum Wwft in 2019 daarnaast nog eens 205 rechtstreekse verzoeken van advocaten om informatie en uitleg van de Wwft-regels beantwoord. Dat was bijna tweemaal zoveel als in 2018. De behoefte aan informatie nam duidelijk toe. Vaak luidde de vraag of de Wwft op een bepaalde door de advocaat te verrichten werkzaamheid al dan niet van toepassing was.

Casus (kennis van de) Wwft, mr. A.B. (Arjen) van Rijn, deken Den Haag:

Een advocaat stond een werknemer bij in een arbeidszaak. Het ging om een loonvordering tegen de ex-werkgever. Tijdens de procedure werden er feiten en omstandigheden aangevoerd waaruit de advocaat opmaakte dat zijn cliënt mogelijk betrokken was bij witwassen. De voormalig werkgever was autohandelaar. De advocaat vroeg vervolgens het kenniscentrum Wwft of hij een ongebruikelijke transactie moest melden bij de Financial Intelligence Unit – Nederland. Dat was niet het geval. De werkzaamheden die de advocaat voor de cliënt verrichtte betroffen namelijk (in de woorden van de wet): ‘diens vertegenwoordiging en verdediging in rechte, het geven van advies voor, tijdens en na een rechtsgeding of het geven van advies over het instellen of vermijden van een rechtsgeding.’ Dit soort werkzaamheden valt buiten de Wwft.

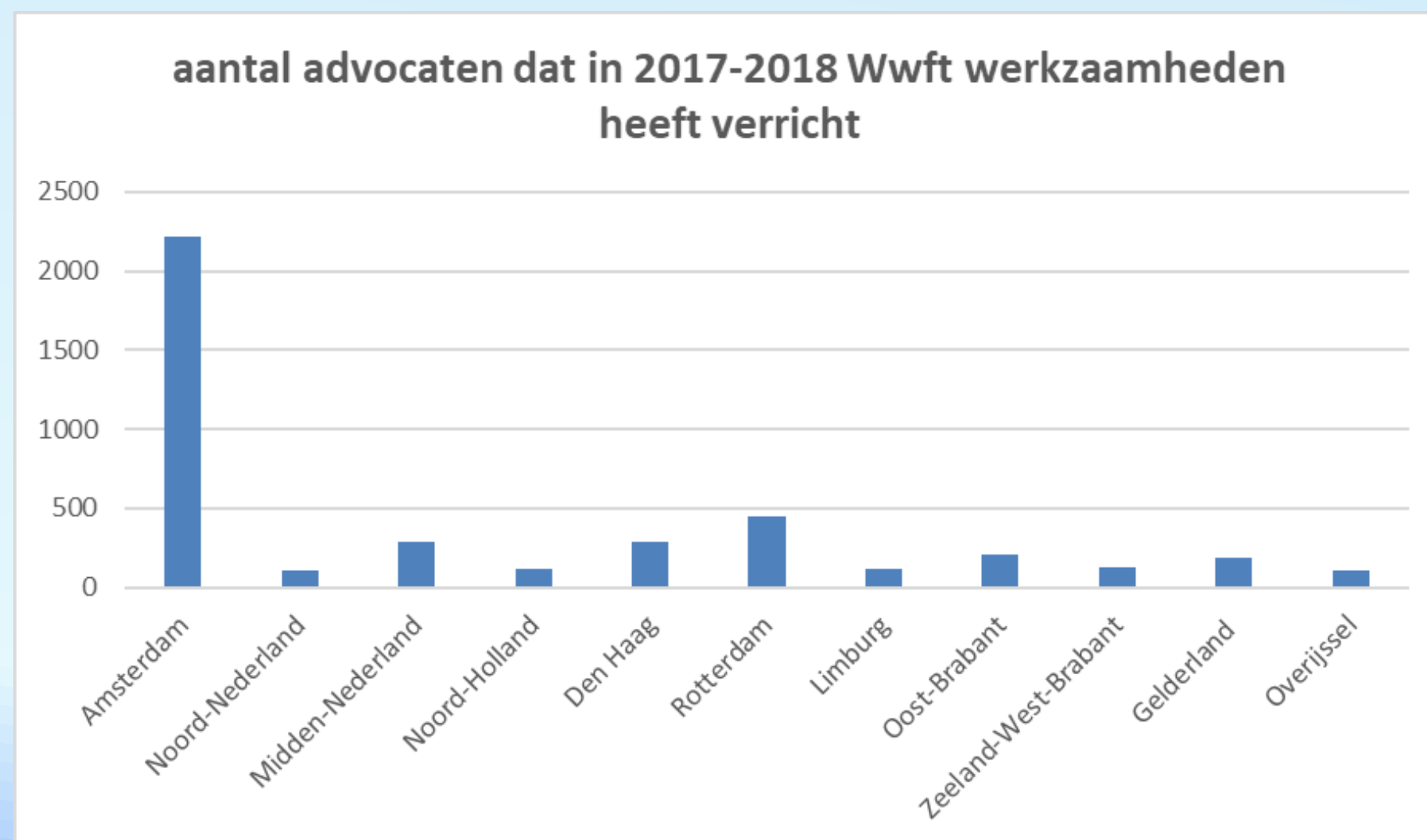
De NOvA heeft met betrekking tot de Wwft een algemene handleiding samengesteld, de Handleiding en stappenplan Wwft voor advocaten. Deze handleiding biedt advocaten en medewerkers van advocatenkantoren handvatten voor de naleving van de identificatie- en meldingsplicht op grond van de Wwft. De dekens hebben in aansluiting daarop in 2018 voor het toezicht op de Wwft beleid vastgesteld: de Beleidsregel toezicht Wwft 2018 en de Beleidsregel bestuursrechtelijke handhaving Wwft 2018. Daarnaast hebben zij risicoprofielen opgesteld die advocatenkantoren kunnen gebruiken bij het vaststellen van hun eigen risicobeleid: risicobeleid voor kleine, middelgrote en grote kantoren.

Medio 2018 is de Wwft-wetgeving verder aangescherpt met consequenties voor de advocatuur. Reden voor de dekens om ook in 2019 extra aandacht te besteden aan de naleving van de verplichtingen uit de Wwft door onder meer tijdens het toezicht extra aandacht te besteden aan advocaten die in de CCV hadden aangegeven dat zij geen Wwft-diensten verlenen, terwijl zij daarentegen via de website of anderszins hadden aangegeven wel werkzaam te zijn op rechtsgebieden waarop de Wwft wel van toepassing is of lijkt te zijn. Daarnaast is bij kantoorbezoeken gecontroleerd of advocaten de wijzigingen in de Wwft voldoende in hun organisatie hebben geïmplementeerd, waaronder het op peil houden van het kennisniveau van advocaten en andere medewerkers op kantoren en of de naleving van de bij kantoren bestaande protocollen (in het kantoorhandboek) correct zijn en in de praktijk op de juiste wijze worden gehanteerd.

In alle arrondissementen is sprake van toenemende aandacht voor het maatschappelijk probleem ondermijning, vermenging van de onder- en bovenwereld. Omdat dit begrip vele variëteiten kent, lopen ook advocaten het risico hierin te worden betrokken. De dekens zullen bewustwording hiervan, in het kader van bijvoorbeeld intervisie, stimuleren en naar aanleiding van ontvangen signalen over mogelijke betrokkenheid van advocaten bij ondermijning, actie ondernemen.

In totaal hebben 4.203 advocaten in de CCV van 2018 aangegeven dat zij in het voorafgaande jaar Wwft-werkzaamheden hebben verricht. In 2017 waren er zo'n 17.672 advocaten werkzaam ^{5*)}. Dit betekent dat zo'n kleine 24 procent van de advocaten in 2017 te maken heeft gehad met Wwft-werkzaamheden. De Wwft-cijfers over 2019 zullen in de CCV van 2020 worden uitgevraagd en medio 2020 bekend worden.

5*) Cijfer afkomstig van het jaarverslag 2019 van de NOvA.

Themaonderzoeken Wwft

De dekens hadden zich voor 2019 voorgenomen om een thematisch onderzoek uit te voeren naar de naleving van de Wwft met als focus de nieuwe verplichtingen als gevolg van de gewijzigde Wwft in verband met de implementatie van de Vierde EU anti-witwasrichtlijn. Hierbij is vooral gekeken naar de opzet van het Wwft-beleid en de werking hiervan met als bijzonder aandachtspunt de borging van het risicobeleid in het betreffende kantoor.

Het doel van het onderzoek was drieledig:

- a. Ten eerste was het een objectieve toetsing van de kennis en de naleving van de Wwft bij de advocaten(kantoren) die werden betrokken in het onderzoek. Vanwege de wijziging van de Wwft en het nieuwe Wwft-beleid dat door de dekens begin 2019 was vastgesteld, lag de focus op de nieuwe verplichtingen van advocaten;
- b. Ten tweede moest het onderzoek praktische handvatten opleveren die gebruikt zouden kunnen worden om tijdens kantoorbezoeken snel en effectief de naleving van de Wwft te controleren;
- c. Ten derde was het met het oog op de komende FATF-evaluatie van belang dat de wijze waarop de bevindingen van het onderzoek werden gepresenteerd en gestructureerd, ook zou voldoen aan de eisen van de FATF.

Het onderzoek is eind augustus 2019 van start gegaan. Tot en met december 2019 zijn 25 kantoren in dit kader onderzocht. In totaal zullen 50 kantoren worden onderzocht. Het onderzoek zal uiterlijk in het derde kwartaal van 2020 worden afgerond. Daarna komen de uitkomsten beschikbaar in een integrale rapportage die openbaar zal worden gemaakt.

Evaluatie van de Wwft door de Financial Action Task Force (FATF)

In 2021 wordt de Wwft door de Financial Action Task Force (FATF) geëvalueerd. Daarbij wordt vooral aandacht besteed aan de effectiviteit van het toezicht op de naleving van de wetgeving. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2019 van start gegaan met een werkbezoek van de voorzitters van het dekenberaad aan de orde van advocaten van Ierland. Ierland heeft de FATF-evaluatie inmiddels achter de rug en heeft het dekenberaad van waardevolle adviezen voorzien ter voorbereiding van de evaluatie.

7 Reactief toezicht

Alhoewel de focus van de deken bij zijn toezichthoudende taak was gericht op preventie, nam hij elk signaal dat mogelijk sprake was van een advocaat of kantoor dat handelde in strijd met de wet- en regelgeving serieus en volgde er een vorm van nader onderzoek.

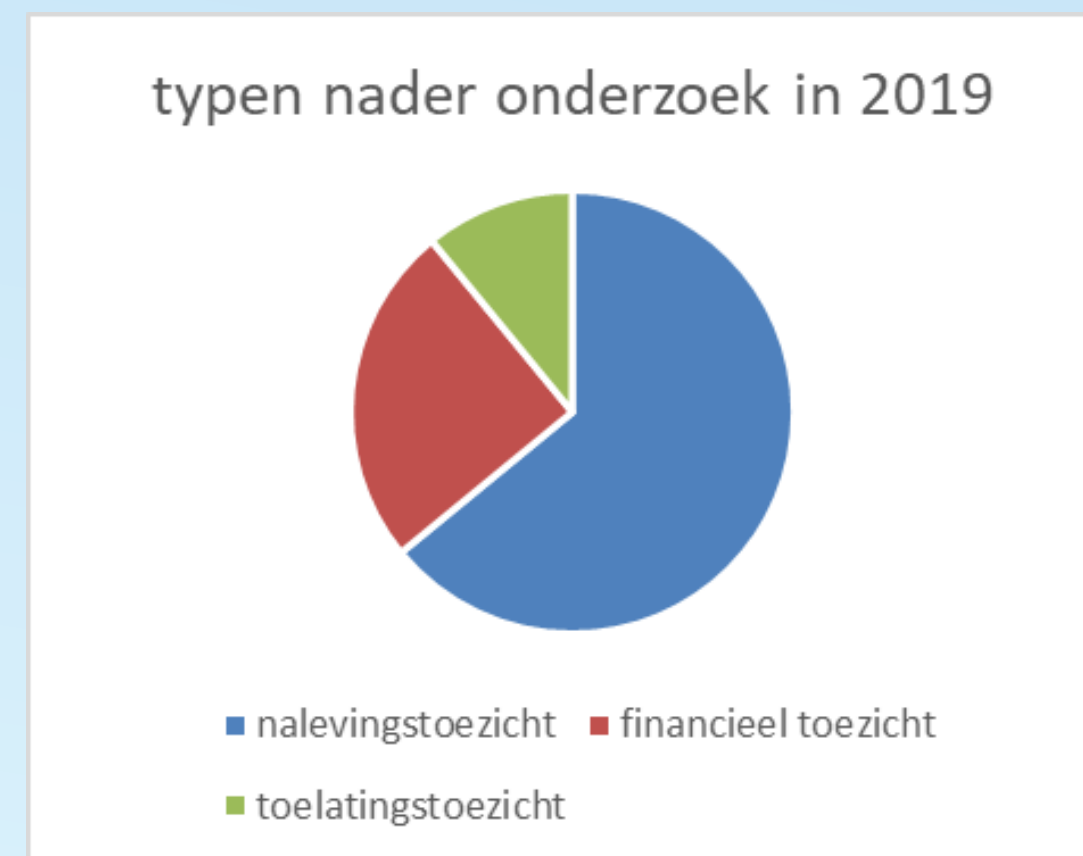
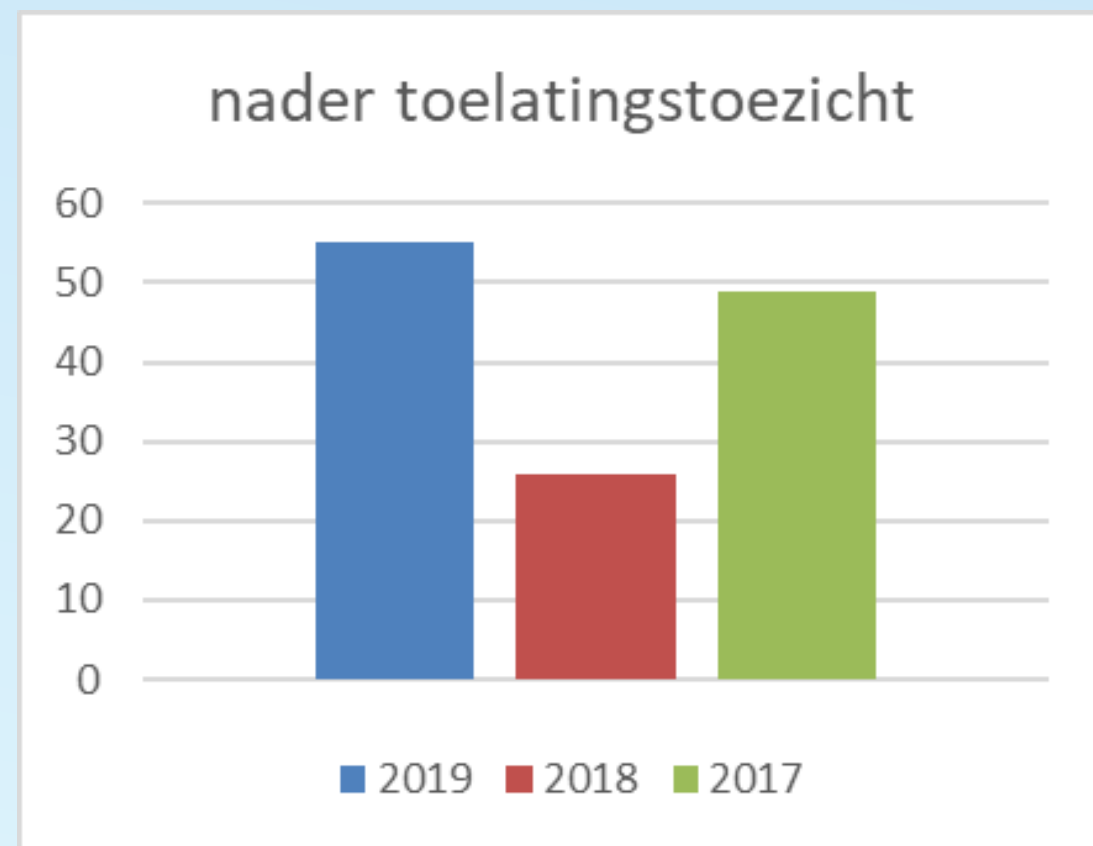
In 2019 zijn er door de dekens 918 zogenaamde 'S-dossiers', geopend voor het doen van nader onderzoek. Deze dossiers hadden een uiteenlopende aanleiding variërend van signalen van ketenpartners (zie verder hoofdstuk 11) of derden, ontvangen klachten of de uitkomst van een aselect kantoorbezoek. Ook de informatie ontvangen naar aanleiding van de ONK, de CCV en de financiële kengetallen kon reden geven tot het doen van nader onderzoek.

Nader toelatingsonderzoek

In 2019 hebben de dekens in 55 zaken nader toelatingsonderzoek gedaan naar stagezaken (42) en in dertien zaken naar een ONK (13). In 2018 en 2017 werd in respectievelijk 26 en 49 zaken nader toelatingsonderzoek gedaan.

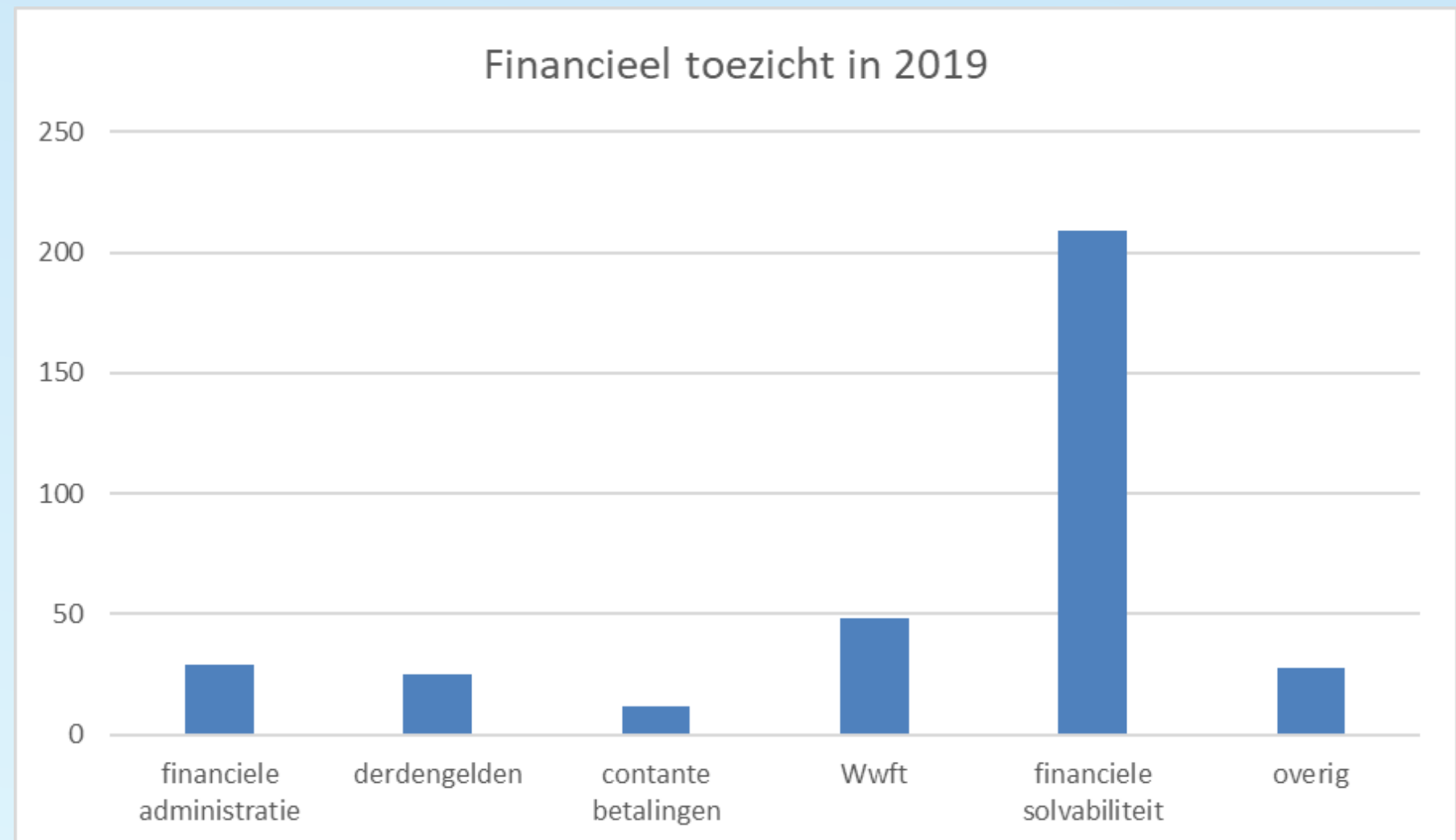
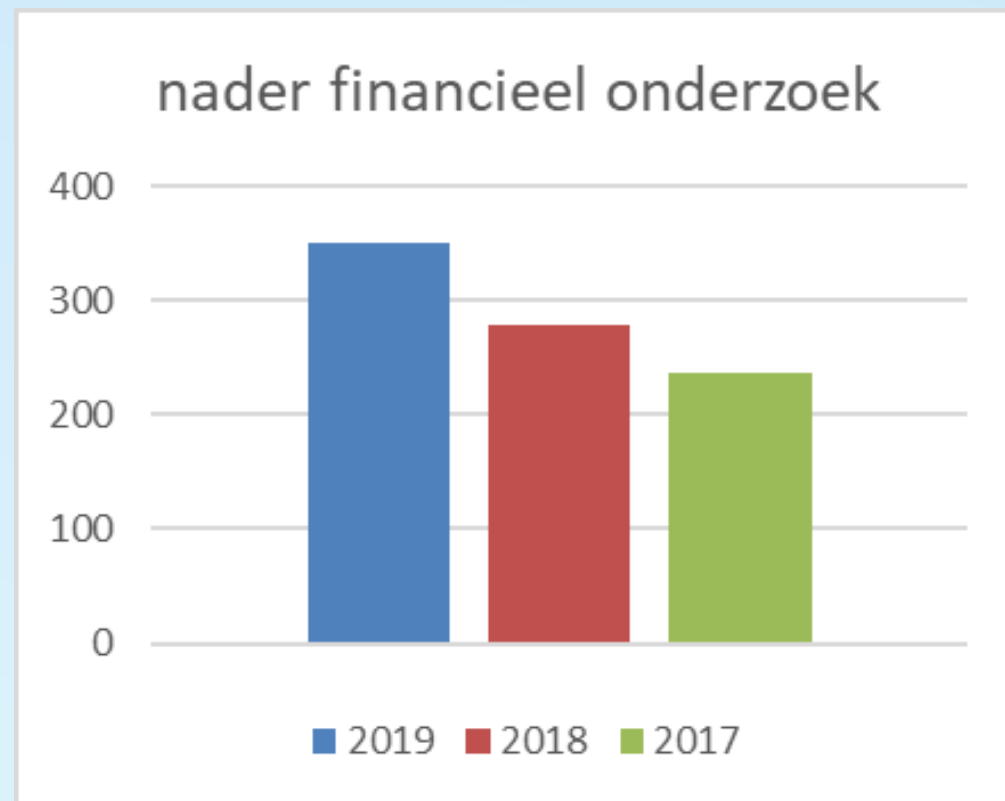

Casus nader toelatingsonderzoek, mr. C.A.M. (Carl) Luttikhuis, deken Overijssel:

Er waren aanwijzingen dat twee advocaat-stagiaires geen kantoor hielden bij hun patroon. Na onderzoek was vastgesteld dat deze betreffende advocaten feitelijk kantoor hielden in een ander arrondissement en daarmee niet bij hun patroon kantoor hielden. Hierover zijn de advocaat-stagiaires benaderd. Vervolgens heeft één van deze advocaat-stagiaires zich laten schrappen van het tableau. Aan de ander zijn nadere voorwaarden opgelegd om aan het vereiste 'kantoorhouden bij patroon' te voldoen. Tegen het kantoor is een dekenbezwaar ingediend vanwege het onjuist informeren van de raad van de orde.

Nader financieel onderzoek

In 2019 hebben de dekens in 351 zaken nader onderzoek gedaan naar de financiële situatie van een kantoor. In 2018 en 2017 waren dat respectievelijk 279 en 237 zaken. Deze toename kwam overeen met het speerpuntenbeleid van de dekens van 2019 om (eenmans)kantoren extra te monitoren op financiële positie en kwetsbaarheid. De meeste aandacht is besteed aan de financiële solvabiliteit van kantoren (209), maar ook naar contante betalingen (12) en derdengelden (25) is onderzoek gedaan, mede in het kader van de risico's binnen de advocatuur op medewerkers aan ondermijning.

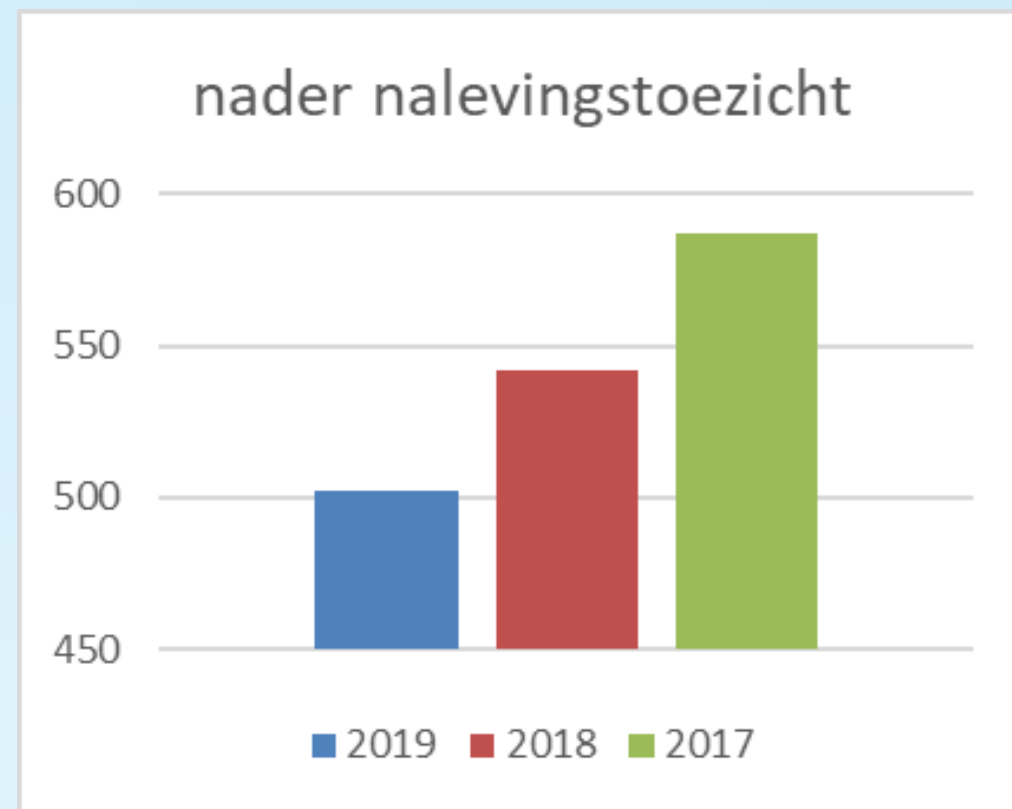
Casus nader financieel onderzoek:

Tijdens een kantoorbezoek merkte de deken op dat de financiële gegevens van het kantoor niet up to date waren. Daarbij ontstonden ook zorgen over de financiële toekomst van het kantoor. De advocaat gaf aan dat hij van boekhouder was gewisseld. De financiële stukken zouden snel beschikbaar komen. De deken verzocht de advocaat om de financiële gegevens ter controle na te sturen en opende een S-dossier om het kantoor te monitoren. Ondanks diverse aanmaningen werden de financiële gegevens niet toegestuurd. De advocaat gaf hiervoor geen goede verklaring. De deken besloot daarop om een dekenklacht in te dienen bij de tuchtrechter. De advocaat werd uiteindelijk door de raad van discipline veroordeeld tot een schorsing voor bepaalde tijd. (Vgl ook: ECLI:NL:TADRARL:2019:300)

Nader nalevingsonderzoek

In 2019 hebben de dekens in 502 zaken nader onderzoek gedaan naar de naleving van de voor advocaten geldende wet- en regelgeving. In 2018 en 2017 waren dat respectievelijk 542 en 587 zaken. Deze afname is mogelijk te verklaren door een betere kennis van de wet- en regelgeving van de betreffende advocaten nadat hier meer aandacht aan was besteed door middel van kennisoverdracht.

De meeste aandacht bij het nader nalevingsonderzoek is besteed aan de gedragsregels (163). Overige nalevingsonderzoeken (91) betroffen bijvoorbeeld een onderzoek naar contante betalingen, cliëntidentificatie, schriftelijke opdrachtbevestiging en het voldoen aan de transparantiebepaling.

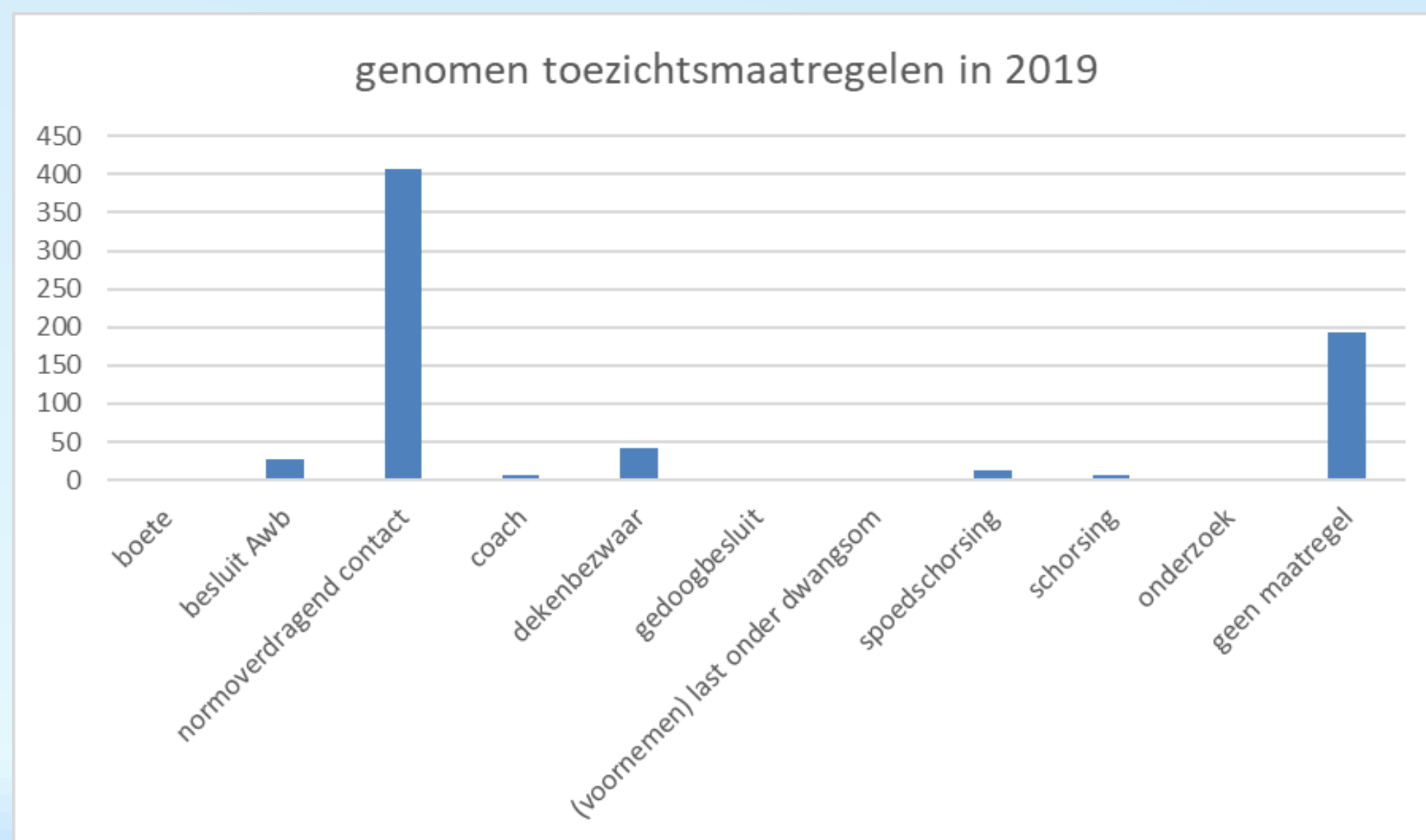
Casus nader nalevingsonderzoek mr. C.A.M. (Carl) Lutikhuis, deken Overijssel:

Een advocaat stond een cliënt bij uit een risicoland (in de zin van de Wwft). De vraag was of er voldoende onderzoek was gedaan naar de identiteit van de cliënt. Vastgesteld is dat dit wel het geval was.

In het overgrote deel van de S-dossiers hebben de dekens toezichtmaatregelen genomen. In de meeste gevallen betrof dit een normoverdragend gesprek (416). De onderwerpen van deze gesprekken varieerden van onvoldoende betrachten van professionele distantie tot het kort voor een noodzakelijke proceshandeling onttrekken aan de zaak omdat de cliënt niet heeft betaald. In zes gevallen heeft de deken de advocaat geadviseerd om een coach in te schakelen of dit als voorwaarde gesteld om te voorkomen dat een dekenbezwaar zou worden ingesteld. In 42 zaken is een dekenbezwaar ingediend.

Door de dekens is ook in een aantal dossiers besloten om geen toezichtmaatregelen te nemen (193). In dat geval was de toelichting van de betreffende advocaat voldoende om tot de conclusie te komen dat nader toezicht niet nodig was.

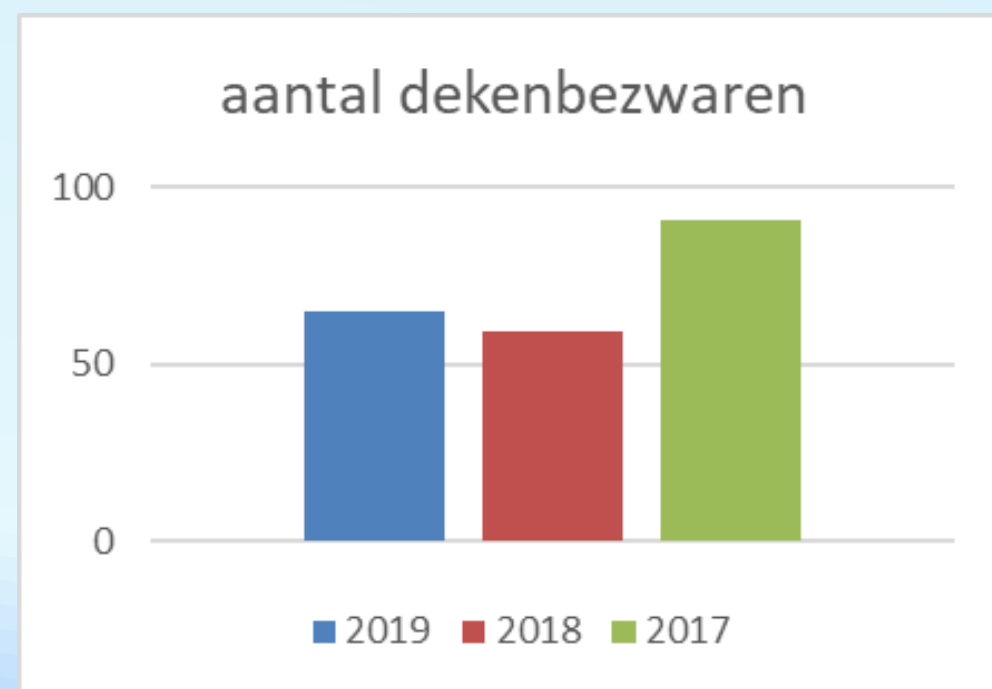
8 Handhaving

Vaak leidt reactief toezicht tot een positief resultaat en worden adviezen opgevolgd en stimuleringsmaatregelen uitgevoerd. Leidt dit echter niet tot het gewenste resultaat, dan kan de deken overgaan tot het treffen van handhavingsmaatregelen. Handhaving is een belangrijk onderdeel van het toezichtproces. De deken heeft een breed palet aan mogelijkheden om ervoor te zorgen dat advocaten de regels naleven en kiest in ieder specifiek geval de in zijn ogen meest toepasselijke mogelijkheid. Daarbij staat zowel de handhaving via tuchtrechtelijke weg als de handhaving via bestuursrechtelijke weg open.

8.1 Tuchtrechtelijke handhaving

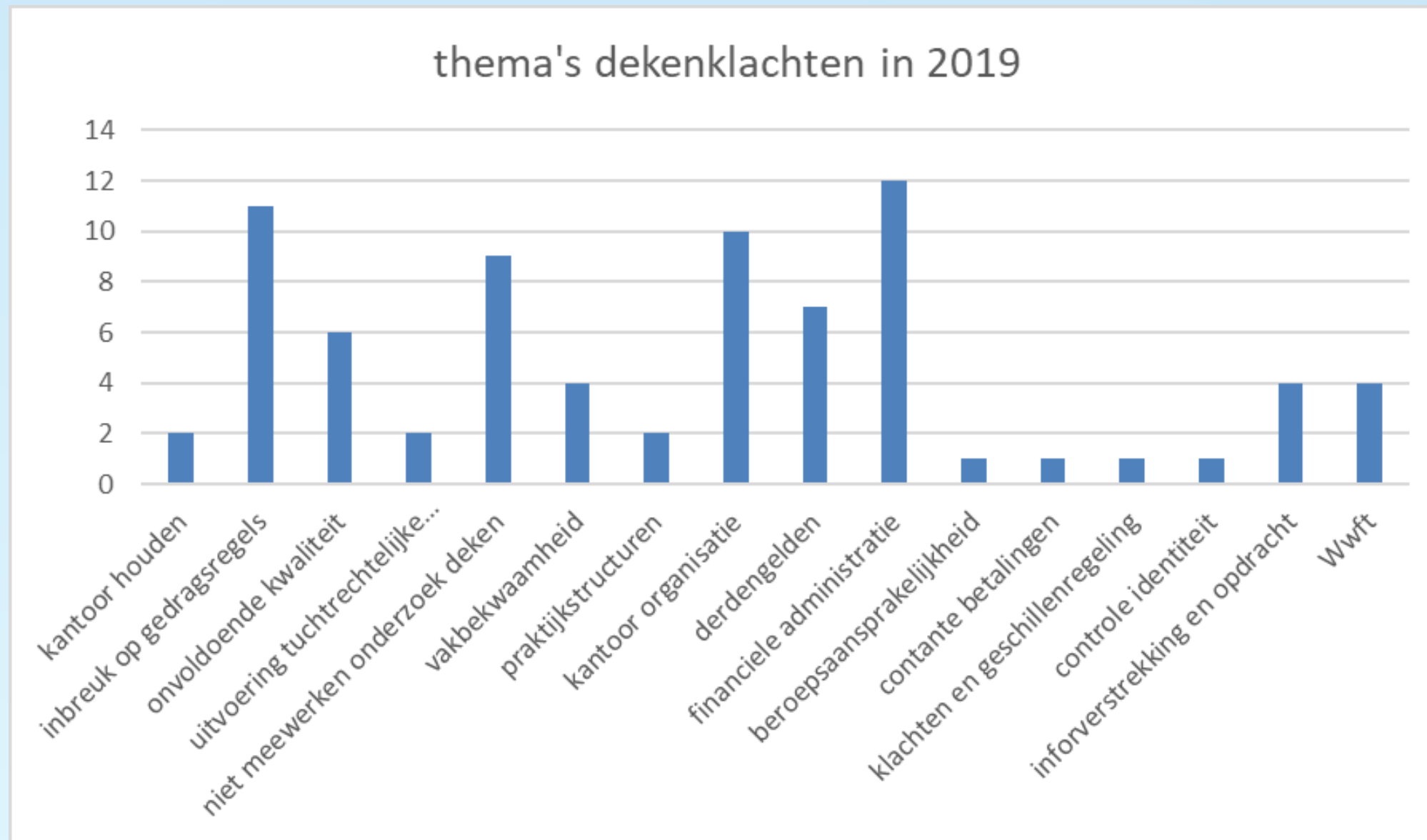
De deken handhaaft de regels waar een advocaat zich aan dient te houden zelf via de tuchtrechtelijke weg waarbij de tuchtrechtelijke regels primair zien op het waarborgen van de kernwaarden van de advocatuur en de hiermee samenhangende gedragsregels. De bezwaren die de deken heeft tegen een advocaat legt hij in dat geval voor aan de raad van discipline, de onafhankelijke tuchtrechter (zie verder hoofdstuk 5), door middel van het zogenaamde ‘dekenbezwaar’. Het komt ook voor dat de deken door een klager bij hem ingediende klacht zo ernstig vindt, dat de deken zelf ‘mee klaagt’ bij de raad van discipline.

In 2019 hebben de deken in 65 zaken een dekenbezwaar ingediend 6*). In 2018 en 2017 waren dat er respectievelijk 59 en 91. Van de 44 zaken die tot een beslissing leidden, is het dekenbezwaar in 31 gevallen gegrond verklaard. In negen zaken is in 2019 appel ingediend bij het hof van discipline. In een aantal gevallen loopt het hoger beroep nog, zodat op dit moment niet geanalyseerd kan worden in hoeverre dekenklachten ook in hoger beroep stand hebben gehouden.

6*) In deze 65 zaken zijn ook de verzoeken om tenuitvoerlegging van een voorwaardelijke maatregel en verzoeken ex art. 60a en 60b Advw meegenomen.

In de meeste gevallen betroffen het dekenbezwaren met betrekking tot een inbreuk op de gedragsregels (13) of de financiële administratie van de advocaat (12) of de kantoororganisatie (10). Er werden daarnaast tien klachten ingediend vanwege de kantoororganisatie en negen vanwege het niet meewerken van een advocaat aan het onderzoek van de deken.

Casus dekenbezwaar:

Een deken ontving een klacht van een cliënt van een advocaat. Volgens de cliënt had de advocaat een hoger beroepstermijn laten verlopen. De deken onderzocht de klacht en was van mening dat de advocaat het hoger beroep inderdaad te laat had ingediend. Uit eigen wetenschap wist de deken dat het niet de eerste keer was dat de advocaat het einde van een termijn over het hoofd had gezien. De deken besloot vervolgens om de klacht van de klager door te sturen naar de raad van discipline en daarbij ook een dekenbezwaar in te dienen. De advocaat is door de tuchtrechter veroordeeld.

De deken heeft in zeer ernstige gevallen de mogelijkheid om een spoedschorsing (12), een schorsing (6) respectievelijk een verzoek tot onderzoek door de raad van discipline (3) in te dienen. In 2019 is in totaal 21 keer gebruikt gemaakt van één van deze mogelijkheden. Het betrof daarbij zaken als een advocaat die privéproblemen had, die grote weerslag had op zijn/haar werkzaamheden als advocaat of een eerder geschorste advocaat waar de problemen na de schorsing niet waren opgelost.

8.2 Bestuursrechtelijke handhaving

Een gedeelte van de normen die gelden voor advocaten kunnen behalve tuchtrechtelijk ook bestuursrechtelijk gehandhaafd worden; de deken kan voor het overtreden van deze normen dan een last onder dwangsom en/of een bestuurlijke boete opleggen. Dit geldt voornamelijk voor overtredingen van administratieve of organisatorische aard. Ook in geval van overtreding van de Wwft is de deken bevoegd een last onder dwangsom of een bestuurlijke boete op te leggen. De deken is dan ook bevoegd om aan de advocaat of aan het kantoor een aanwijzing te geven om een bepaalde gedragslijn te volgen.

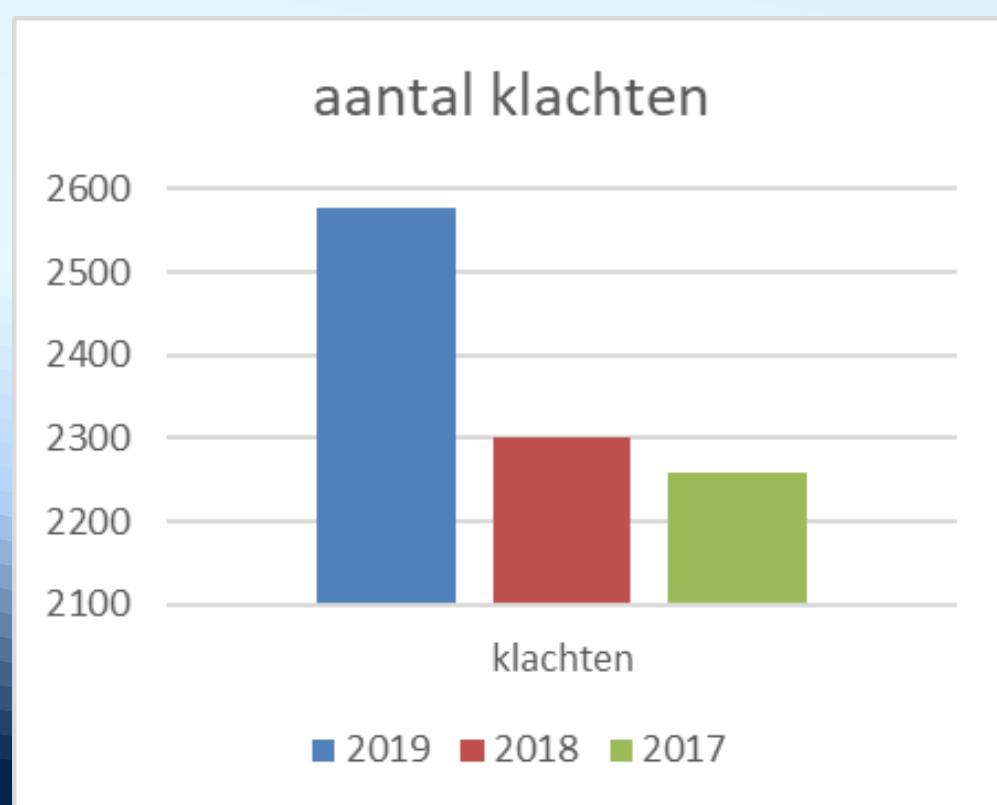
In 2019 is door de deken niet bestuursrechtelijk gehandhaafd omdat in die zaken die hiervoor in aanmerking zouden kunnen komen, het tuchtrecht in die casus effectiever bleek. Wel werden veel bestuursrechtelijk zaken afgedaan door het normoverdragend gesprek. In 2020 blijven de deken alert op het inzetten van het bestuursrechtelijke instrumenten waarmee kan worden gehandhaafd.

9 Klachtenbehandeling en bemiddeling

De behandeling van klachten maakt een belangrijk deel uit van het toezicht van de deken op de advocatuur. Bij de deken kunnen klachten worden ingediend tegen een advocaat. De deken stelt vervolgens onderzoek in naar elke klacht en bekijkt daarbij ook of er mogelijkheden zijn om het probleem op te lossen, bijvoorbeeld door bemiddeling.

In 2019 waren op 1 januari 17.784 advocaten werkzaam, op 31 december waren dat er 17.830 ^{7*)}. De deken hebben in 2019 in totaal 2.576 klachten tegen advocaten behandeld. Dit is een verdere stijging ten opzichte van 2018 (2.301) en 2017 (2.259). In 101 zaken is er tussen partijen geschikt of succesvol door de deken bemiddeld. Er zijn 350 klachten ingetrokken. In 458 gevallen is de klacht niet opgelost en heeft klager besloten om zijn/haar klacht bij de raad van discipline in te dienen. Dit is zeventien procent van het totaal aan ontvangen klachten in het verslagjaar. In 58 gevallen was de ontvangen klacht aanleiding voor de deken om zelf nader onderzoek te verrichten.

De deken zullen de klachtbehandeling in 2020 evalueren en bezien of er verdere efficiencyverbeteringen voor de klagers nodig zijn.

^{7*)} Cijfers afkomstig van het jaarverslag 2019 van de NOvA.

De meeste klachten zijn door cliënten ingediend en gingen over de behandeling van hun zaak door de eigen advocaat. De deken adviseert de cliënt dan om eerst het gesprek met de advocaat aan te gaan en te proberen om er in onderling overleg samen uit te komen. Elk advocatenkantoor beschikt over een kantoorklachtenregeling. Indien een gesprek niet tot het door de cliënt gewenste resultaat leidt, dan kan de cliënt vervolgens een klacht indienen bij het betrokken kantoor volgens de interne kantoorklachtenregeling. Leidt ook dit niet tot een oplossing van het meningsverschil, dan kan de cliënt een klacht indienen bij de deken van het betreffende arrondissement. De deken stelt vervolgens naar elke klacht onderzoek in en bekijkt daarbij opnieuw of er mogelijkheden zijn om het probleem op te lossen, bijvoorbeeld door bemiddeling. De deken heeft de vrijheid om zelf te bepalen hoe hij de klacht behandelt. Hij hanteert daarbij de Leidraad dekenale klachtbehandeling, zodat alle klachten in alle arrondissementen volgens dezelfde uitgangspunten worden behandeld. Aan het eind van het onderzoek kan de deken laten weten wat hij van de klacht vindt door middel van een dekenstandpunt. De deken kijkt daarbij of de advocaat heeft gehandeld in strijd met de zorg die de advocaat voor zijn/haar cliënt moet betrachten, of de advocaat zich aan de geldende regelgeving heeft gehouden en of de advocaat zich heeft gedragen als een behoorlijk advocaat. Hij kan daarbij geen bindende uitspraak doen over een klacht.

In 2019 zijn er 1.122 klachten ingediend door een cliënt tegen zijn/haar eigen advocaat. Vaak gingen deze klachten over de hoogte van de declaratie of de kwaliteit van de dienstverlening (423). Daarnaast werd er door cliënten regelmatig geklaagd over de communicatie en bejegening (159).

Klachten waren daarnaast afkomstig van wederpartijen (1.029). Deze klachten zijn op dezelfde wijze behandeld als klachten tegen de eigen advocaat. In geval van een klacht tegen de advocaat van de wederpartij betrof het grotendeels klachten over vrijheid en ruimte van handelen of het bewust gebruiken van onjuiste informatie. Ook werd veel geklaagd over het doen van grievende uitspraken, dreigementen en berichten door de advocaat van de wederpartij.

De deken neemt bij de behandeling van klachten tegen advocaten van wederpartijen als uitgangspunt dat aan die advocaat een grote mate van vrijheid toekomt om de belangen van zijn cliënt te behartigen op een wijze die hem passend voorkomt. Deze vrijheid mag niet ten gunste van een tegenpartij worden beknot, tenzij diens belangen nodeloos en op ontoelaatbare wijze worden geschaad. De advocaat hoeft in het algemeen niet af te wege van het voordeel dat hij voor zijn cliënt wil bereiken met de middelen waarvan hij zich bedient, opweegt tegen het nadeel dat hij daarmee aan de wederpartij toebrengt. Wel moet de advocaat zich onthouden van middelen die op zichzelf beschouwd ongeoorloofd zijn of die, zonder dat zij tot enig noemenswaardig voordeel van zijn cliënt strekken, onevenredig nadeel aan de wederpartij toebrengen (Vgl. ECLI:NL:TADRARL:2019:51).

Een advocaat kan daarnaast een klacht indienen tegen de advocaat van de wederpartij. In 2019 zijn 215 van dergelijke klachten ingediend. Klachten tussen advocaten onderling gingen meestal over de regels met betrekking tot de wijze van juridische procesvoering en de onderlinge verstandhouding.

type klachten

- klacht tegen eigen advocaat
- klacht tegen advocaat wederpartij
- klacht advocaat tegen advocaat
- klacht afkomstig van deken
- klacht tegen deken
- overig

Veruit de meeste klachten werden ingediend door natuurlijke personen (2.004). Ten opzichte van 2018 is dit een aanzienlijke stijging (1.441). Ook de in 2019 door een advocaat ingediende klachten (272) (2018: 235) en de door een bedrijf of instelling ingediende klachten (208) (2018: 178) laten een stijging zien.

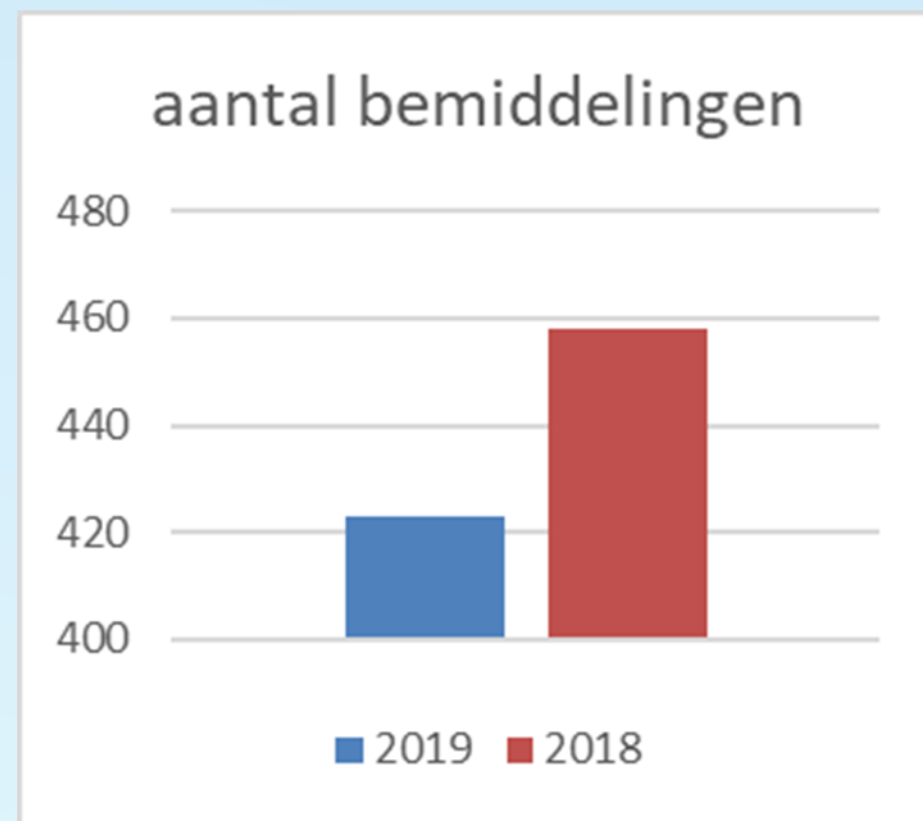
Bemiddeling

De deken kreeg naast klachten ook verzoeken om bemiddeling. Dit waren in beginsel alleen verzoeken die door een advocaat werden gedaan bij geschillen met een andere advocaat. In 2019 zijn door de dekens 433 bemiddelingsdossiers geopend. Dit waren er iets minder dan in 2018 (458). In 22 gevallen was het bemiddelingsverzoek aanleiding voor de deken om zelf nader onderzoek te verrichten.

Casus bemiddeling, mr. M.L.J. (Maaïke) Bomers, deken Gelderland:

Een bemiddeling betrof een zaak waarin de verstandhouding tussen twee advocaten in een langlopend erfrechtelijk geschil ernstig was verslechterd. De ene advocaat diende een klacht tegen de andere advocaat in, luidend dat laatstgenoemde onnodig polariserend communiceerde en op de persoon speelde. Tijdens het bemiddelingsgesprek heb ik met partijen gezamenlijk en individueel gesproken. De ene advocaat vertrouwde mij toe dat zijn polariserende communicatiestijl verband hield met een psychische aandoening, waarvoor hij hulp had gezocht. Hij heeft dit in overleg met mij vervolgens gedeeld met de andere advocaat en zijn excuses aangeboden. De andere advocaat heeft deze excuses aanvaard, waarna de lucht was geklaard en partijen weer constructief met elkaar konden communiceren.

10 Toezicht op het toezicht

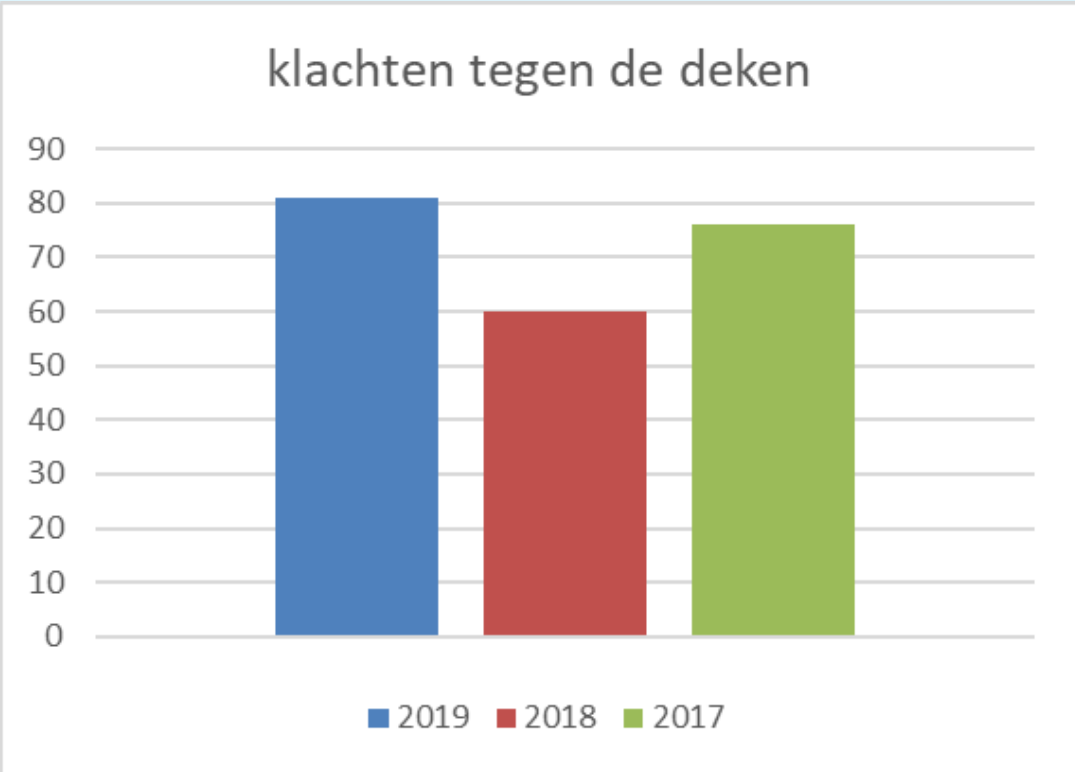
Ook de deken zelf is aan toezicht onderhevig. Dit past bij het Nederlandse rechtssysteem van checks and balances en draagt bij aan het vertrouwen in de onafhankelijkheid van het toezicht. Indien een klager of een advocaat het niet eens is met de handelwijze van de deken, dan kan hij/zij een klacht indienen bij het hof van discipline. Het hof verwijst de klacht voor nader onderzoek door naar een deken van een ander arrondissement. Deze deken behandelt de klacht op dezelfde wijze als een klacht tegen een advocaat, met dien verstande dat hierbij met de bijzondere positie als toezichthouder rekening wordt gehouden. Uitgangspunt daarbij is dat ook wanneer een advocaat optreedt in een andere hoedanigheid dan die van advocaat, zoals die van deken, voor hem het advocatentuchtrecht blijft gelden. Dit tuchtrecht beoogt een behoorlijke beroepsuitoefening te waarborgen. Indien de advocaat zich bij de uitoefening van zijn functie van deken zodanig gedraagt dat daardoor het vertrouwen in de advocatuur wordt geschaad, dan zal in het algemeen sprake zijn van handelen of nalaten in strijd met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt. (Vgl. ECLI:NL:TADRAMS:2018:162)

Indien de klager zich niet met de uitkomst van de klachtprocedure kan verenigen, dan kan hij/zij de deken verzoeken om de klacht voor te leggen aan de raad van discipline. De raad hanteert hetzelfde beoordelingskader als hierboven vermeld.

In 2019 zijn er 81 klachten ingediend tegen een deken 8*). De klachten tegen de deken gingen onder meer over het niet adequaat en voortvarend handelen in een klachtprocedure, onzorgvuldigheid met betrekking tot het onderzoek en de behandeling van een klacht, het geen gehoor geven aan een klacht over een aan een advocaat verweten medewerking aan strafbare feiten (fraude) en het niet instellen van een onderzoek naar de handelwijze van een advocaat (in 2018 en 2017 waren dit respectievelijk 60 en 76 klachten). Voor de uitkomsten van deze klachten verwijzen de deken naar het jaarverslag van de raden en het hof van discipline over 2019.

Casus klacht tegen een deken, mr. E. (Eef) van de Wiel, opvolgend deken van mr. R.A.A. (Rob) Geene, Noord-Nederland:

Tegen een deken werd een klacht ingediend waarin hem werd verweten dat hij in de klachtbehandeling de belangen van klager had gebagatelliseerd en onnodig of onevenredig had geschaad en de beklagde advocaat drie keer in de gelegenheid had gesteld zijn verweer aan te passen. Deze klacht is door het hof van discipline ter behandeling verwezen naar de deken van een ander arrondissement. In zijn verweer heeft de deken aangegeven bij het onderzoek van de onderliggende klacht de ‘Leidraad houdende regels inzake dekenale klachtbehandeling’ te hebben gevolgd en dat de klager een aanvullende klacht had ingediend waarop door de advocaat gereageerd kon worden. De deken heeft vervolgens in de concept-aanbiedingsbrief een voorlopig standpunt ingenomen en klagers reacties daarop zijn toegevoegd aan het volledige klachtdossier dat ter kennis van de raad van discipline is gebracht. De (voorzitter van de) raad van discipline heeft naar aanleiding van de klacht tegen de deken overwogen dat niet kan worden vastgesteld dat de deken belangen van klager heeft gebagatelliseerd en onnodig of onevenredig heeft geschaad. Ook stond het de deken vrij om zijn (voorlopig) oordeel over de klacht op te nemen in de aanbiedingsbrief. De klacht tegen de deken is ongegrond verklaard.

8*) De in de als bijlage bijgevoegde tabel genoemde cijfers betreffen zowel de tegen de deken zelf ingediende klachten als ook de klachten die tegen een andere deken zijn ingediend maar door de betreffende deken na verwijzing zijn behandeld.

Het college van toezicht is systeemtoezichthouder op het toezichtstelsel in de advocatuur. Het college van toezicht bestaat uit een advocaat (de landelijk deken) en twee niet-advocaten en ziet toe op de werking van het toezicht en de klachtbehandeling door de deken. Dit betekent echter niet dat klachten over het toezicht door de deken ter beoordeling aan het college kunnen worden voorgelegd. Klachten over deken kunnen worden ingediend bij het hof van discipline. De voorzitter van het hof verwijst de zaak naar een deken van een andere orde. Die deken onderzoekt vervolgens de klacht.

De deken worden elk jaar door het college van toezicht bezocht voor een individueel gesprek. De voorzitters van het dekenberaad hebben verder regelmatig overleg met het college van toezicht. Het college van toezicht heeft in 2019 ongeveer eens per vijf weken overleg gehad met de voorzitters van het dekenberaad en is 2 keer te gast geweest in de vergadering van het dekenberaad.

11 (Keten)partners en collega-toezichthouders

De deken hebben zowel ieder binnen hun eigen arrondissement alsook landelijk via de voorzitters van het dekenberaad regelmatig overleg met ketenpartners en collega-toezichthouders. Tijdens dit overleg komen eventuele signalen aan de orde over het gedrag van advocaten. Met deze partijen zijn protocollen opgesteld met afspraken over de inhoud van de uitwisseling. Daarnaast is afgesproken dat de deken elk ontvangen signaal van een ketenpartner onderzoekt.

De deken achten de informatie-uitwisseling met ketenpartners zeer nuttig. In totaal hebben deze contacten in 2019 geresulteerd in 174 concrete signalen op basis waarvan de deken extra onderzoek heeft kunnen verrichten. Ten opzichte van 2018 (193) is dit een lichte daling.

Openbaar Ministerie

De dekens hadden in 2019 zowel ieder binnen hun eigen arrondissement als landelijk via de voorzitters van het dekenberaad op regelmatige basis overleg met het Openbaar Ministerie en met het Functioneel Parket over de Wwft. Uit deze overleggen zijn in 2019 36 signalen naar voren gekomen. Het betrof onder andere een signaal dat een advocaat betrokken was in een strafrechtelijk onderzoek naar het witwassen van gelden. Niet gezegd was dat de betreffende advocaat ook daadwerkelijk adviseerde of zelfs faciliteerde, maar van betrokkenheid waarbij de advocaat zijn rol als onafhankelijke raadsman/-vrouw leek te hebben losgelaten. Waren er aanwijzingen dat de advocaat zelf verdachte was, dan meldde het Openbaar Ministerie dat uiteraard ook. Doorgaans betreffen de signalen echter veel minder vergaande kwesties en gaat het om klachten over bejegening of bereikbaarheid die zich meestal goed laten oplossen door er aandacht voor te vragen bij de betreffende advocaat.

Raad voor Rechtsbijstand

Er vond ook regelmatig overleg plaats met de Raad voor Rechtsbijstand. Beiden hebben een eigen verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de rechtsbijstandverlening van de bij de Raad ingeschreven advocaten. Voor een goede uitoefening van de opgelegde taken is het daarom voor beide partijen van belang om in een zo vroeg mogelijk stadium over relevante informatie van elkaar te beschikken. De dekens ontvangen bijvoorbeeld periodiek overzichten van de Raad met betrekking tot specifieke aanvraag- en declaratiekenmerken in het kader van risicomanagement. Uit het overleg met de Raad voor Rechtsbijstand zijn in 2019 45 signalen naar voren gekomen. Hiermee kon risicogestuurd toezicht door de deken worden uitgeoefend. Het ging dan bijvoorbeeld om de hoeveelheid aangevraagde toevoegingen door advocaten; sommige advocaten bereiken elk jaar het maximum aantal toegestane aanvragen en declaraties. Voor bepaalde praktijken is dat niet bijzonder opvallend, maar wel steeds een reden om scherp te letten op de geleverde kwaliteit en op negatieve signalen over de dienstverlening. Als een advocaat met een andersoortige praktijk toch ineens aanzienlijk hoger in de lijsten van aanvragen of uitbetalingen komt, is dat een reden om navraag te doen bij het betreffende kantoor of om er een kantoorbezoek te houden. Daarbij wordt bijvoorbeeld gevraagd of er ontwikkelingen zijn die een verklaring geven voor de toename van zaken. Het kan zijn dat door een vertrokken of langdurig zieke medewerker zaken aan een andere advocaat zijn overgedragen die daardoor slechts tijdelijk veel extra zaken in behandeling heeft. Ook kan worden gecontroleerd of er geen ongeoorloofde hoeveelheid hulpkrachten is ingeschakeld in de praktijk.

Dat geldt ook voor overschrijding van de richtlijnen voor het aantal toevoegingen per cliënt. Als dat opvallend vaak binnen een kantoor gebeurt, vormt ook dat reden voor nader onderzoek door de deken, op dossierniveau.

Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)

De dekens hebben zowel ieder binnen hun eigen arrondissement als landelijk via de voorzitters van het dekenberaad op regelmatige basis overleg gehad met de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Uit dit overleg zijn in 2019 negen signalen naar voren gekomen. Het betrof onder andere bejegening en kwaliteit.

Rechtspraak

Uit het overleg met de Rechtspraak zijn in 2019 66 zogenoemde ‘dekensignalen’ of ‘soft signals’ naar voren gekomen. De president van een gerecht deed in deze gevallen melding aan de deken over gedragingen van een advocaat, zoals bijvoorbeeld het, ondanks aanmaningen, achterwege blijven van betaling van griffiegelden. De deken ontving verder bericht van de rechtbank als het faillissement van een advocaat werd aangevraagd of als er een WSNP-verzoek bekend werd van een advocaat. Dit kan een signaal zijn voor financiële problemen bij de advocaat.

De Hoge Raad heeft op 30 november 2018 (ECLI:NL:HR:2018:2197) beslist dat de uitwisseling van dit soort signalen door de President van belang is met het oog op de toezichthoudende taak van de deken. Bij uitstek de rechter zal in de uitoefening van zijn functie gedragingen van advocaten opmerken die voor het toezicht van wezenlijk belang kunnen zijn en waarvan de deken niet op andere wijze kennis kan nemen dan doordat de rechter hem daarop opmerkzaam maakt. In de regel zal het verkrijgen van dergelijke signalen ook alleen nuttig en zinvol voor de deken zijn als daarbij voldoende concrete gegevens worden verstrekt om het signaal naar behoren te kunnen behandelen.

Daarnaast is er in 2019 een bijeenkomst geweest tussen de leden van de raden van discipline, het hof van discipline, de dekens en stafmedewerkers/adjunct-secretarissen. Tijdens deze bijeenkomst is met elkaar van gedachten gewisseld over onder meer nut en noodzaak van het formuleren van een dekenstandpunt door de deken. Afgesproken is om in het vervolg ieder anderhalf jaar een dergelijk gezamenlijk overleg te hebben.

Financial Intelligence Unit (FIU)

In de Wwft-wetgeving is de FIU aangewezen als dienst waar meldplichtige instellingen hun ongebruikelijke transacties moeten melden. Dit betekent dat een advocaat, voor zover de wet dit voorschrijft, bij de FIU een melding moet doen van een ongebruikelijke transactie. De FIU analyseert deze gegevens om misdrijven te voorkomen en op te sporen.

De FIU-Nederland heeft in 2018, ruim 750.000 meldingen van ongebruikelijke transacties ontvangen en verklaarde daarvan in totaal 57.950 transacties als ‘verdacht’. In 2018 zijn 22 meldingen binnengekomen van advocaten. In 2017 waren dat er tien. Van deze meldingen zijn er respectievelijk twee in 2018 en vijf in 2017 door de FIU als ‘verdacht’ verklaard. De FIU verwacht ook voor 2019 een verdere lichte stijging van het aantal meldingen van advocaten. De jaarcijfers over 2019 zijn ten tijde van het opstellen van dit jaarverslag nog niet bekend.

De dekens hebben via de voorzitters van het dekenberaad overleg met de FIU gehad over het meldingsgedrag van advocaten en de rol van de FIU. In 2019 is een medewerker van de FIU te gast geweest in het dekenberaad om een presentatie te geven over de werkwijze van de FIU.

mr. S. (Sonja) Corstanje-Maaskant, Operationeel Specialist B / Relatiemanager van de FIU:

“Advocaten zeggen wel eens over het melden van een ongebruikelijke transactie ‘Wij zijn toch niet het verlengstuk van de opsporing?’ Maar de opsporing kan pas zijn werk doen nadat er een signaal is ontvangen. Alleen nadat de FIU een transactie als ‘verdacht’ heeft aangemerkt, komt deze informatie voor de opsporing ter beschikking.”

12 Financiën

Een van de kernwaarden van de advocaat is onafhankelijkheid. Dit komt mede tot uitdrukking in de financiering van het toezicht op de advocatuur. De kosten voor toezicht (en tuchtrecht) worden gedragen door de advocatuur zelf. Dit garandeert volledige onafhankelijkheid ten opzichte van de overheid en derden en respecteert het vertrouwelijkheidsbeginsel tussen advocaat en cliënt en de daarvan afgeleide geheimhoudingsplicht van de advocaat.

Alle advocaten zijn verplicht lid van de (landelijke) NOvA. Alle advocaten die op 1 januari staan ingeschreven op het tableau zijn gehouden tot een jaarlijkse financiële bijdrage aan de NOvA. Deze omslag is afhankelijk van het inkomen van de advocaat.

De landelijke omslag steeg in 2019 met tien procent onder meer vanwege de stijging van de kosten voor toezicht en tuchtrecht ten gevolge van de inwerkingtreding van de Wet doorberekening kosten toezicht en tuchtrecht juridische beroepen die op 1 januari 2018 in werking is getreden. De volledige kosten voor de raden en het hof van discipline zijn nu bij de advocatuur neergelegd. Een andere reden voor de stijging is dat ook de NOvA steeds meer ondersteuning geeft in de vorm van het faciliteren van het College van Toezicht en in de ondersteuning van het lokale toezicht met de units FTA en DTA.

Elke lokale orde van advocaten brengt bij de advocaten in het eigen arrondissement daarnaast een lokale bijdrage in rekening, de zogenaamde hoofdelijke omslag. Hieruit worden onder meer de lokale ordebureaus gefinancierd. Een deel van het totale lokale budget wordt ter beschikking gesteld ten behoeve van het functioneren van het dekenberaad. Dit deel wordt per bureau volgens een verdeelsleutel berekend, gebaseerd op het aantal advocaten dat op 1 januari in het betreffende arrondissement staat ingeschreven. Deze verdeelsleutel is gebaseerd op de 'solidariteitsgedachte', waardoor kleinere arrondissementen niet onevenredig veel bijdragen aan het toezicht ten opzichte van grote arrondissementen. De dekenen leggen verantwoording af over de financiën van het dekenberaad aan de penningmeesters van de lokale ordenen aan hun eigen balie tijdens de jaarvergaderingen.

De kosten van het dekenberaad betreffen voornamelijk vergader- en opleidingskosten van de dekenen. In 2019 was dit bijna EUR 6.000,--. Een grotere kostenpost voor de lokale ordebureaus betrof in 2019 het automatiseringssysteem. Dit automatiseringssysteem, Amadeus, betreft het digitale werkproces van de ordes van advocaten. Vanuit dit systeem kunnen ordes hun werkzaamheden per arrondissement op dezelfde wijze uitvoeren. De verschillende processen, zoals de klachten, toezichtdossiers en beëdigingen zijn digitaal ingericht. Naast de digitale werkprocessen is Amadeus ook een registratiesysteem. Alle relevante informatie over advocaten wordt bijgehouden; alle kantoorgegevens, kantoorwisselingen en de eventuele tuchtrechtelijke geschiedenis. Ook de gehele klachtenadministratie wordt in dit systeem bijgehouden. Het nieuwe automatiseringssysteem heeft verbeteringen opgeleverd op het gebied van uniformiteit en registratie. Deze kosten pakten hoger uit dan begroot zodat hiervoor in 2019 een extra bijdrage is gevraagd. Voor 2020 is voor automatiseringskosten een bedrag van EUR 120.000,-- gereserveerd. Waar mogelijk zullen ook deze kosten vanuit het budget van het dekenberaad worden voldaan.